

Az Educatio Kht. kompetenciafejlesztő oktatási program kerettanterve

**– *Életpálya-építési kompetencia* –
Általános iskola, 7-8. évfolyam**

Írta: Albert Attila, J. Balázs Katalin, Baranyai Klára (Ember a természetben)
Jakab György (Ember és társadalom)
Kerényi Mária (Művészetek)
Merényi Zsuzsanna (Életpálya ismeretek)
Orosz Balázs (Testnevelés)
Ringhofer János (Földünk és környezetük)

Szerkesztette: Kerényi Mária

BEVEZETÉS

„A”-típus, 7-8. évfolyam

Az életpálya-építési kompetenciafejlesztés és a kompetenciaalapúság

A Nemzeti alaptanterv¹ VII. rész az alábbiak szerint határozza meg a kompetenciaalapúság kritériumait:

1. Első értelmezésben a kompetenciaalapúság a tanterv taxonómiáját meghatározó szakmai elkötelezettséget jelenti. A kompetencia alapú tanterv háttérében egy olyan személyiségelmélet húzódik, amely a személyiség fő alkotóelemeiként a kompetenciákat (személyes, kognitív, szociális és speciális kompetenciák) jelöli meg, és – azokat komponensrendszerekként értelmezve – komplex képességek, képességek, készségek és rutinok hierarchikusan felépített rendszerét használja.

2. A második értelmezés az ember által elvégezhető tevékenységekhez, megoldható feladatokhoz köti a kompetenciákat (valaki kompetens valamilyen tevékenységgel összefüggésben, ha képes megoldani az ahhoz a tevékenységhez tartozó szokásos feladatokat). A tantervben e kompetenciák, továbbá fejlesztési feladatok, tevékenységek, képességek és készségek kapnak szerepet, mindig feltételezve mögöttük egy tudásrendszert is.

3. A kompetencia fogalma a kognitív pedagógiai szakirodalomban a következőképpen jelenik meg: a kompetencia a „tudásnak arra a formájára utal, amelynek elsajátítása természetes közegben, életszerű tapasztalatok révén történik, és így alkalmazása is természetes könnyedséggel és hatékonysággal valósul meg. Hasonlóan ahhoz, ahogy az anyanyelvet megtanuljuk, majd végtelenül sokféle gondolat megfogalmazására alkalmazzuk”. Ebben a tekintetben a kompetencia az értékes, érvényes, hasznosítható tudás egyik kategóriája.

4. Az Európai Unió által elfogadott értelmezésben a kompetencia a vonatkozó ismeret, képesség és attitűd rendszerét tekinti. A különböző kompetencia-rendszerek közül a magyarországi Nemzeti alaptanterv az EU konvencióját tekinti irányadónak. Bizonyos értelemben az itt meghatározott kulcskompetenciák egyfelől megrajzolnak egy általános műveltség-képet, másfelől meghatároznak egy korszerű nevelés-felfogást is.

Az életpálya-építés kerettanterveinek közös bevezetőjében bemutatott keretmátrixot az első értelmezéssel összevetve, egyértelmű a fejlesztés kompetenciaalapúság iránti elkötelezettsége.

A keretmátrixot a második értelmezéssel összevetve, látható, hogy a keretmátrix első oszlopában meghatározott tevékenységek, részkompetenciák és képességek olyan ismeretekkel és attitűdökkel társítottak, amelyek együttes fejlesztése alkalmassá teszik a tanulókat az adott feladat megoldására, azaz a mátrix célkitűzései kielégítik a második értelmezésben foglaltakat.

Az életpálya-építés kerettanterveinek közös bevezetője az alábbi alapelveket fogalmazza meg:

A tanulónak minden esetben tisztában kell lennie

- a kapott feladat céljával
- a sikeres teljesítés kritériumaival
- a mérhető, egyértelműen meghatározható követelményekkel

A tanulónak minden esetben

- kellő próbálkozási (tévedési) lehetőséget kell adni

¹ NAT 2007

- lehetőséget és támogatást kell adni ahhoz, hogy problémáit megfogalmazza, hogy
- gondjainak megoldásához segítséget kérjen

Az alkalmazott módszereknek és tanulásszervezési módoknak lehetővé kell tenniük:

- a személyes megnyilvánulást
- a próbálkozást, kísérletezést,
- a kérdezést, segítségkérést,
- a tanulók közötti együttműködést

Szokássá kell alakítani a tanulás során:

- a tervezést
- a döntések indoklását
- a vélemény indoklását
- az önállóságot
- a kérdésfeltevést

Teret kell adni, és értékelni kell:

- az egyéni megoldásokra való törekvést
- a kritikusságot és önkritikusságot
- a mások segítségét, a szolidaritást

Az életpálya-építési kompetenciák fejlesztése során fontos cél, hogy az iskolai munkatevékenységek metodikája közelítsen a hétköznapi munka metodikájához, biztosítva az iskolából a munkába való átmenet zökkenőmentesebbé tételét.

Ez természetesen azt is jelenti, hogy a harmadik értelmezésben foglaltaknak megfelelően igyekeznünk kell az ismeretek, képességek, kompetenciák elsajátítását olyan természetes munkaformákba és munkakörnyezetbe szervezni, amelyben azok a legjobb hatékonysággal válnak „értékes, érvényes, hasznosítható” tudássá.

A Nemzeti alaptanterv III. része külön foglalkozik a kulcskompetenciák fejlesztésével. Bár az életpálya-építési kompetencia nem kulcskompetencia, a keretmátrixban meghatározott képességek, ismeretek és attitűdök átfedik a kulcskompetenciák által meghatározott képességek, ismeretek és attitűdök rendszerét².

Emellett az életpálya-építési kompetenciák fejlesztése során természetes igényként kell megjelenie az egész életen át tartó tanulásra való felkészülésnek-felkészítésnek. Az életpálya-építési kompetenciák fejlesztésének egyik kulcsterülete éppen ez.

Az életpálya-építési kompetenciafejlesztés és a műveltségterületek

Az életpálya-építési kompetenciák fejlesztésének egyik sajátossága, hogy a kompetenciaterület formálisan nem köthető közvetlenül egyik műveltségterülethez vagy tantárgyhoz sem.

Az életpálya-építési kompetenciák fejlesztése az alábbi hét műveltségterület tananyag tartalmain történik:

- Ember és társadalom
- Ember a természetben
- Földünk és környezetünk

² Az átfedés mértéke természetesen minden kulcskompetencia esetén eltérő.

- Művészetek
- Informatika
- Testnevelés és sport
- Életvitel és gyakorlati ismeretek

További kritériumok:

- A fejlesztés nem sértheti a műveltségterületek integritását, meg kell felelnie a Nat 2007-ban megfogalmazott műveltségterületi fejlesztési céloknak
- A fejlesztés egy-egy műveltségterületen a műveltségterület óraszámának legfeljebb 15-25%-át veheti igénybe
- Az életpálya-építés specifikus ismereteinek és kompetenciáinak oktatását az osztályfőnöki órák, a szabad sávok és az életvitel és gyakorlati ismeretek³ keretében kell megoldani.

7. évfolyamtól az életpálya-építési kompetenciák fejlesztése nem önálló témakörökhöz, hanem a műveltségterületek által meghatározott témákhoz, témakörökhöz kötődik. Kivételt képez az informatika, mivel az informatikát 7. évfolyamtól egyre inkább eszközként kívánjuk használni, így több műveltségterületi tartalom feldolgozásakor is megjelenik.

Óraszámok

Az egyes műveltségterületeken/tantárgyakban igénybevett órák számát, illetve az életpálya-építés évfolyamonkénti ajánlott óraszámát az alábbi táblázatok tartalmazzák:

Műveltségterületek	évfolyam	
	7.	8.
Ember és társadalom	23	15
Ember a természetben	33	33
Földünk és környezetünk	11	11
Művészetek	14	22
Informatika ⁴	11	11
Testnevelés	15	15
Életvitel és gyakorlati ismeret.	8	4
Osztályfőnöki	4	4
Összesen	119	115

Műveltségterületek/tantárgyak	évfolyamok			
	7.		8.	
Ember és társadalom		23		15
<i>Történelem</i>	15		15	
<i>Társadalomismeret</i>	8			
Ember a természetben		33		33
<i>Fizika</i>	11		11	
<i>Biológia és egészségtan</i>	11		11	
<i>Kémia</i>	11		11	
Földünk és környezetünk		11		11
<i>Földrajz</i>	11		11	
Művészetek		14		22
<i>Ének</i>	7		7	
<i>Rajz</i>	7		7	
<i>Mozgókép</i>			8	
Informatika		11		11
<i>Informatika</i>	11		11	
Testnevelés	15	15	15	15
Életvitel és gyakorlati ism.		8		4
<i>Technika és életvitel</i>	8		4	
Osztályfőnöki	4	4	4	4
Összesen	119	119	115	115

³ Az Nat Életvitel és gyakorlati ismeretek fejlesztési követelményei között nevesítetten is szerepel a pályaeorientáció

⁴ Az informatikát minden műveltségterület mint eszközt használja.

7. ÉVFOLYAM

MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSOK

No.	Témakörök/fejezetek	Kapcsolódó műveltségterület	javasolt óraszám
1.	Életmód – gondolkodásmód	Ember és társadalom + Informatika	6
2.	Társadalmi normák–társadalmi szerepek		8
3.	Munkavállalók–munkahelyek Informatika		9 1
4.	Mozgások	Ember a természetben + Informatika ⁵	7
5.	Tudománytörténet Informatika		9 1
	6.		Alkálifémek és alkáli földfémek Informatika
7.	Az élő világ Informatika		11 3
	8.		A fejlődés pólusai a fejlődő világban Informatika
9.	Európa természetföldrajza, és gazdasági –társadalmi hatásai Informatika	Földünk és környezetünk+ Informatika	5 2
	10.		Kontinensek természeti, gazdasági földrajzának összehasonlítása
11.	A hangok világa Informatika		Művészetek + Informatika
	12.	Mit látunk?	
13.	Kép-zelet	2	
14.	A megismerés	2	
15.	A személyes testkultúra megalapozása	Testnevelés és sport	5
16.	A versenyszellem a küzdőképesség és az önfegyelem		8
17.	Szerepek és kommunikáció a csapatjátékokban		2
18.	Ember és munkája Informatika	Osztályfőnöki & Életvitel és gyakorlati ismeretek + Informatika	2 1
	19.		Pályaismeret
20.	Önismeret – pályaalakmasság -pályaválasztás		4
Összesen:			119

⁵ Az informatikát eszközként használva több témakör is igénybe veszi. Ezért nem kap saját témakör sorszámokat.

TARTALOMVÁZLAT

1. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i> <i>Ajánlott óraszám</i>	Életmód – gondolkodásmód
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	6 – Együttélés – együttműködés <ul style="list-style-type: none"> ○ Beszélgetés és vita egy-egy emberismereti, társadalmi, történelmi témáról. ○ A tárgyilagos érvelés és a személyeskedés megkülönböztetése. ○ Saját vélemény érthető megfogalmazása. Mások véleményének türelmes meghallgatása és figyelembevétele. ○ Események, történetek elbeszélése emlékezetből élőszóban. ○ Szóbeli beszámoló a saját tapasztalatokról, önálló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretekről. – Az öltözködés társadalomtörténete. <ul style="list-style-type: none"> ○ Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy <ul style="list-style-type: none"> ▪ a történelmi múlt egy-egy térben és időben határolt darabját mélységében tanulmányozzák; ▪ egy-egy jelenség változását az időben több korszakot átfogóan is tanulmányozzák;
	<i>Önmeghatározás</i>	Együttműködési készség. Munkamegosztás, önellenőrzés
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás. Lényegkiemelés, Prezentáció
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Célmeghatározás, a tevékenység ütemezése
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: Adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, információalkotás és átadás,
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		– Esettanulmányok, filmrészletek csoportos feldolgozása – Bemutatók, kiselőadások – Szimulációs játékok – Tréningek – Tervezés és gyakorlati tevékenység
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		– Bevezetésképpen direkt készségfejlesztő gyakorlatok és játékok A divat társadalomtörténete

	<ul style="list-style-type: none"> – Az öltözködéshez kapcsolódó társadalmi tevékenységek – Az öltözködéssel kapcsolatos tervezői és kivitelezői munka
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Magyar nyelv és irodalom, Művészet; Életvitel és gyakorlati ismeretek
KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> – Aktív kiscsoportos együttműködés – Ismertetés, bemutatás – Összehasonlító elemzés készítése – Gyakorlati tevékenység, „munkatapasztalat” – Önálló produkció készítése

2. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Társadalmi normák - Társadalmi szerepek
	<i>Ajánlott óraszám</i>	8
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Társadalmi szokások – társadalmi beilleszkedés: <ul style="list-style-type: none"> ○ Önálló vélemény megfogalmazása társadalmi, történelmi eseményekről, jelenségekről és személyekről. Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására. ○ Ellenérvek gyűjtése meghatározott álláspontok cáfolására. ○ Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy <ul style="list-style-type: none"> ▪ ismerkedjenek olyan köznapi és kiélezett élethelyzetekkel, konfliktusokkal, amelyek rávilágítanak az erkölcsi értékminőségek és az emberi helytállás jelentőségére, illetve az azokkal kapcsolatos problémákra; – Gyerek és felnőtt szerepek a múltban és jelenben: <ul style="list-style-type: none"> ○ Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy <ul style="list-style-type: none"> ▪ ismereteket szerezzenek arról, milyenek voltak az emberek hétköznapijai a különböző korokban és kultúrákban; ▪ ismereteket szerezzenek arról, milyenek voltak az emberek hétköznapijai a különböző korokban és kultúrákban; ▪ egy-egy jelenség változását az időben több korszakot átfogóan is tanulmányozzák;

	<i>Önmeghatározás</i>	Szerep- és pozíciómeghatározás , helyzetelemek: körülmények, magán és publikus helyzetek, szabálykövetés, együttműködés
	<i>Önbemutató</i>	Önérdék-érvényesítés, megnyilvánulási igény
	<i>Stratégiaalkotás</i>	A tevékenységek tartalmának tervezése. A haladás módjának meghatározása
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Adatok közötti viszony felfedezése, lényegkiemelés
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Esettanulmányok, filmrészletek csoportos feldolgozása – Bemutatók, kiselőadások – Szimulációs játékok
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – A társadalmi szabályok fogalma és tartalma – Hagyományok és szokások kultúrtörténete – A szocializáció fogalma és tartalma – A szerep fogalma és tartalma – Szereptípusok – Gyermek és felnőtt szerepek a múltban
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Földünk és környezetünk, Magyar nyelv és irodalom, Életvitel és gyakorlati ismeretek , Művészet
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – Aktív kiscsoportos együttműködés – Ismertetés, bemutatás – Összehasonlító elemzés készítése

3. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Munkavállalók - Munkahelyek
	<i>Ajánlott óraszám</i>	9+1

<p>KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK</p>	<p><i>Tematikus fókusz</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - A társadalmi munkamegosztás <ul style="list-style-type: none"> o Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek, képek közvetlen megfigyeléséből, hallott és olvasott elbeszélő szövegekből, filmekből, a tömegkommunikációs eszközökből. o A műveltségi területhez kapcsolódó szövegek értő olvasása. Kulcsszavak és kulcsmondatok keresése szövegekben. o Információk gyűjtése adott témához az iskolai vagy más könyvtárban, médiatárban, múzeumban, az interneten o Kérdések önálló megfogalmazása a tárgyaló témával kapcsolatban. o A lényeg kiemelése írott és hallott szövegekből, tételmondat meghatározása, szövegtömörítés, szöveg átfogalmazása adott szempont szerint. - Az öltözködéssel kapcsolatos eszközök, szakmák, munkahelyek <ul style="list-style-type: none"> o Szóbeli beszámoló a saját tapasztalatokról, önálló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretekről. o Modellek, makettek, tárgymásolatok készítése. Tárgyak készítése hagyományos kézműves technikákkal. o Események, történetek, jelenségek mozgásos, dramatikus megjelenítése. - Vállalkozók a múltban és jelenben <ul style="list-style-type: none"> o Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése. Feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. o Önálló vélemény megfogalmazása társadalmi, történelmi eseményekről, jelenségekről és személyekről. - Informatika: <ul style="list-style-type: none"> o Hatékony, céltudatos információszerzés az internetről o Iskolához kapcsolódó problémák megoldása önálló, illetve irányított csoportmunkában o Adatok csoportosítása, értelmezése, azok grafikus ábrázolása, következtetések levonása.
	<p><i>Önmeghatározás</i></p>	<p>Munkamegosztás, együttműködés, saját teljesítőképesség becslése</p>

	<i>Önbemutató</i>	Szöbéli és írásbéli szövegalkotá: közlő, elbeszélő, leíró szövegtípusokban
	<i>Stratégiaalkotá</i>	Tervezés: tervkészítés elemei, módja
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Adatgyűjtés, adatok közötti viszony felfedezése, lényegkiemelés, az összefüggések felismerése, elemzés, értékelés, szükség esetén tervmódosítás
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Esettanulmányok, filmrészletek csoportos feldolgozása – Bemutatók, kiselőadások – Szimulációs játékok – Tréningek – Tervezés és gyakorlati tevékenység
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – A munkamegosztás fogalma és tartalmi – A munkamegosztás történelmi formái – Munkaeszközök, szakmák, munkahelyek – Vállalkozói típusok
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Földünk és környezetünk, Magyar nyelv és irodalom, Életvitel és gyakorlati ismeretek, Művészet
<i>KÖVETELMÉNYEK</i>		<ul style="list-style-type: none"> – Aktív kiscsoportos együttműködés – Ismertetés, bemutatás – Összehasonlító elemzés készítése – Gyakorlati tevékenység, „munkatapasztalat” – Önálló produkció készítése

4. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Mozgások
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	7
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az egyenes vonalú mozgások megismerése, vizsgálata, sajátélmény, kísérlet segítségével – A bolygómozgások megismerése.
	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, kooperáció, alkalmazkodás
	<i>Önbemutató</i>	Szöbéli és írásbéli szövegalkotá, megnyilvánulási igény, prezentáció
	<i>Stratégiaalkotá</i>	Célmeghatározás, a tevékenység tartalmának tervezése, tevékenység ütemezése
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: adatgyűjtés, adatok közötti viszonyok megteremtése

AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<ul style="list-style-type: none"> – Elméleti háttér elsajátítása; – Kísérlettervezés csoportban; – Kísérletezés, kísérletelemzés csoportban – Az eredmények prezentálása – Drámajáték
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – Egyenes vonalú, egyenletes mozgás – Bolygómozgások
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Technika és életvitel, Magyar nyelv és irodalom, Matematika: számítások
KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> – Aktív részvétel a csoport munkájában – Az önálló feladatok pontos elvégzése – Jegyzetkészítés – Részvétel a drámajátékban

5. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Tudománytörténet
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	9+1
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A fizika nagy magyarjai: a fizikatörténet legnagyobb magyar tudósai – A kémia korszakformáló személyiségei. – Informatika: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hatékony, céltudatos információszerzés az internetről ○ Iskolához kapcsolódó problémák megoldása önálló, illetve irányított csoportmunkában ○ Adatok csoportosítása, értelmezése, azok grafikus ábrázolása, következtetések levonása.
	<i>Önmeghatározás</i>	Helyzetelemzés, szerep és pozíció meghatározás, önellenőrzés, saját teljesítőképesség becslése, kudarctűrés, kitartás, kooperáció
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás, megnyilvánulási igény, önismeret
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás, és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezés

	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Adatgyűjtés (tapasztalatgyűjtés), adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, feltételek és viszonyok összefüggése, információalkotás és átadás, lényegkiemelés, koherenciateremtés, az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Kiosztott informáló szövegek feldolgozása csoportmunkában. – Életrajzokból lényegkiemelés, korabeli nyelvezetű tudományos leírások értelmezése. – Hiányzó „láncszemek” (adatok) keresése interneten. – Képgyűjtemény összeállítása arcképek, korabeli kísérleti eszközök, laboratóriumok.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – A magyar természettudósok, fizikusok szerepe a magyar tudományba fejlődésben és világ tudományában. – Az alapvető kémiai ismeretek fejlődéstörténete, a kémiatörténet kiemelkedő személyiségei: görög természetfilozófusok – Atomelméletek, Dalton, Rutherford, Lavoisier, Mengyelejev – Önálló és csoportos gyűjtőmunka;
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Ember és társadalom, Magyar nyelv és irodalom, Technika és életvitel,
<i>KÖVETELMÉNYEK</i>		<ul style="list-style-type: none"> – Pontos önálló munka – Aktív részvétel a csoport munkájában – Prezentáció készítés, bemutatás – Az új ismeretek rögzítése

6. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Alkálifémek és alkáli földfémek
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	6+1
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A periódusos rendszer használata, az atomszerkezeti ismeretek felhasználásával az ionképződést, ionvegyületek kialakulásának értelmezése.

		<p>csoportmunkában</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Adatok csoportosítása, értelmezése, azok grafikus ábrázolása, következtetések levonása.
	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, normaismeret, normatudas magatartás, kooperáció, cél és feladat-ismeret, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás közlő, elbeszélő, leíró, szövegtípusokban.
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás, és a haladás módjának meghatározása. Céltudatosság, pontosság, időérzés.
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Az önállóság igénye, kíváncsiság, okkeresés igénye
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Új információk keresése írott forrásokban és az interneten, az információ feldolgozása kis csoportban. – Tanári kísérlet megfigyelése, értelmezése csoportmunkában. – Tanulókísérlet párban, csoportban, a megfigyelések rögzítése, értelmezése, prezentálása.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – A periódusos rendszer felépítése – Az alkálifémek és alkáliföldfémek atomszerkezete – Az alkálifémek és alkáliföldfémek ionvegyületeinek részletes elemzése (ion, ionvegyület, ionképlet, anyagszerkezeti ismeretek, vízben való oldhatóság, vizes oldat kémhatása, a vegyületek gyakorlati felhasználása)
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Matematika: számítások
<i>KÖVETELMÉNYEK</i>		<ul style="list-style-type: none"> – Aktív egyéni munka; – Aktív csoportos munka; – Bemutató elkészítése; – Látottak, hallottak rögzítése; – Jegyzőkönyv

7. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Az élő világ
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	11 +3 óra

KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az ember szexualitása. A gombák. Rovarok megfigyelése. <ul style="list-style-type: none"> ○ A tudományos ismeretszerzés iránti határozott igény kialakítása. ○ A tudományos ismeretek alkalmazása. ○ Önálló forráshasználat. ○ A gyűjtés során nyert ismeretek áttekinthető rendezése, pontos megfogalmazása. kész diagramok, grafikonok adatainak leolvasása, értelmezése. ○ Kész ábrák, rajzok értelmezése. – Informatika: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hatékony, céltudatos információszerzés az internetről ○ Iskolához kapcsolódó problémák megoldása önálló, illetve irányított csoportmunkában ○ Adatok csoportosítása, értelmezése, azok grafikus ábrázolása, következtetések levonása. ○ Informatika-alkalmazói ismeretek <ul style="list-style-type: none"> ▪ Szöveges–rajzos–táblázatos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. ▪ Multimédiás dokumentumok (szöveg, rajz, zene, fénykép, animáció, film) készítése.
	<i>Önmeghatározás</i>	Normatudas magatartás:a norma és helyzetismereten alapuló normaválasztás, a helyzetben működő normákhoz való igazodás, vagy azoktól való tudatos eltérés. Helyzetelemzés, a helyzetelemek: körülmények, magán és publikus helyzetek ismerete. A másokhoz való odafordulás igénye, helyzetértékelés igénye, önelemzés igénye
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatópoló szövegtípusokban. Önérdék-érvényesítés. Megnyilvánulási igény
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás, és a haladás módjának meghatározása. Céltudatosság, pontosság, időérzék.
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Adatgyűjtés (tapasztalatgyűjtés). Adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, információalkotás és átadás. Szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása

AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<p>Adott olvasnivalóból meghatározott szempontok szerinti információk kigyűjtése. Az információgyűjtés önálló vagy csoportmunkában történő tervezése, kivitelezése és értékelése.</p> <p>Önálló forráshasználat. A számítógépes, illetve multimédiás eszközök használata. A gyűjtés során nyert ismeretek áttekinthető rendezése, a pontos megfogalmazása. kész diagramok, grafikonok adatainak leolvasása, értelmezése. Kész ábrák, rajzok értelmezése.</p> <p>A gyűjtött információkból következtetések megfogalmazása. Az eredmények prezentálása.</p>
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<p>Az elsődleges és másodlagos nemi jellegek, a nemi szervek felépítésének és működésének megismerése.</p> <p>A mindennapokban is szükséges gombászati ismeretek.</p> <p>Rovarok megfigyelése, azonosítása</p>
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés-szövegalkotás, Művészetek: rajz
KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> – A gyűjtött információ pontos rögzítése. Jegyzőkönyv – Látottak, hallottak rögzítése, jegyzetelés – Aktív egyéni munka; – Aktív csoportos munka; – Kiselőadás, bemutató elkészítése; – A saját és csoport által végzett munka reális értékelése

8. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	A fejlődés pólusai a fejlődő világban
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	4+1 óra

KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Átfogó kép kialakítása a fejlődő világ helyzetét kialakító történelmi, társadalmi stb. viszonyokról, a természeti, társadalmi, pénzügyi erőforrásokról, a problémák általánosan megfogalmazható ismérveiről, kiutakat keresni, esetenként párhuzamokat felfedezni más régiókkal, vagy hazánkkal. – Informatika: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hatékony, céltudatos információszerzés az internetről ○ Iskolához kapcsolódó problémák megoldása önálló, illetve irányított csoportmunkában ○ Adatok csoportosítása, értelmezése, azok grafikus ábrázolása, következtetések levonása. ○ Informatika-alkalmazói ismeretek <ul style="list-style-type: none"> ▪ Szöveges–rajzos–táblázatos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. ▪ Multimédiás dokumentumok (szöveg, rajz, zene, fénykép, animáció, film) készítése.
	<i>Önmeghatározás</i>	Önellenőrzés, standardok, önellenőrzés igénye. Kooperáció, cél- és feladatismeret, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.
	<i>Önbemutató</i>	Önismeret, szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatépítő szövegtípusokban. Önérdek-érvényesítés. Megnyilvánulási igény.
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: Adatgyűjtés (tapasztalatgyűjtés), adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, információalkotás és átadás, szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés, az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<ul style="list-style-type: none"> – Információgyűjtés önállóan és csoportban. – Forrásfeldolgozás önállóan és csoportban. Tájékozódás térképen, vaktérképen. – Bemutató készítése adott szempontok alapján egyénileg és csoportban. – Kiselőadások egyénileg és csoportban 	
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – Afrika természetföldrajza – Afrika a terepszaton – Afrika jól elkülönülő természeti, gazdasági fejlettségi területeinek bemutatása 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Esőerdők, Száhelöv – Afrika legsúlyosabb problémái
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Magyar nyelv és irodalom, Ember és társadalom: Gyarmatosítás, társadalmi problémák, Ember a természetben: Környezeti problémák, Művészetek: Afrikai zene, műalkotások, használati tárgyak
KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> – A gyűjtött információ pontos rögzítése. Jegyzőkönyv – Látottak, hallottak rögzítése, jegyzetelés – Aktív egyéni munka; – Aktív csoportos munka; – Kiselőadás, bemutató elkészítése; – A saját és csoport által végzett munka reális értékelése

9. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Európa természetföldrajza, és gazdasági-társadalmi kihatásai
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	5+2 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Európa természetföldrajzának és az ebből következő gazdasági-társadalmi következményeinek elemzése, az összefüggések felfedezése. – Informatika: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hatékony, céltudatos információszerzés az internetről ○ Iskolához kapcsolódó problémák megoldása önálló, illetve irányított csoportmunkában ○ Adatok csoportosítása, értelmezése, azok grafikus ábrázolása, következtetések levonása. ○ Informatika-alkalmazói ismeretek <ul style="list-style-type: none"> ▪ Szöveges–rajzos-táblázatos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. ▪ Multimédiás dokumentumok (szöveg, rajz, zene, fénykép, animáció, film) készítése.
	<i>Önmeghatározás</i>	Önellenőrzés, standardok, önellenőrzés igénye. Kooperáció, cél- és feladatismeret, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.

	<i>Önbemutató</i>	Önismeret, szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusokban. Önérték-értékesítés. Megnyilvánulási igény.
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: Adatgyűjtés (tapasztalatgyűjtés), adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, információalkotás és átadás, szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés, az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Információgyűjtés önállóan és csoportban. – Forrásfeldolgozás önállóan és csoportban. Tájékozódás térképen, vaktérképen. – Bemutató készítése adott szempontok alapján egyénileg és csoportban. – Kiselőadások egyénileg és csoportban
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – Európa természeti adottságai, felszíne, vízrajza – Európa nagytájai – A domborzati adottság és a közlekedés – A gazdaság telepítő tényezői.
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Ember és társadalom: Európa történelme. Életvitel és gyakorlati ismeretek
<i>KÖVETELMÉNYEK</i>		<ul style="list-style-type: none"> – A gyűjtött információ pontos rögzítése. Jegyzőkönyv – Látottak, hallottak rögzítése, jegyzetelés – Aktív egyéni munka; – Aktív csoportos munka; – Kiselőadás, bemutató elkészítése; – A saját és csoport által végzett munka reális értékelése

10. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Kontinensek természeti, gazdasági földrajzának összehasonlítása
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	2 óra
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI	<i>Tematikus fókusz</i>	A kontinensek természeti adottságainak összevetése, a szakkifejezések pontos használata.

	<i>Önmeghatározás</i>	Kooperáció, cél- és feladatismeret, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.	
	<i>Önbemutató</i>	Önismeret, szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatópoló szövegtípusokban. Önérték-értékesítés. Megnyilvánulási igény.	
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék	
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: Adatgyűjtés (tapasztalatgyűjtés), adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, információalkotás és átadás, szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés, az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása	
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		– Vaktérkép készítés, grafikonok elemzése, készítése, egyéni és csoportmunkában. Játék, társasjáték készítése a témával kapcsolatban	
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		– A kontinensekről eddig tanult ismeretek	
MODULOK (A FEJEZET RÉSZEGYSÉGEI)	<i>Cím</i>	<i>Ajánlott óraszám</i>	
		1. Kontinensek természeti, gazdasági földrajzának összehasonlítása	2 óra
ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK (KÉPESSÉGFŐKUSZ-VÁLTÁS)	<i>Kapcsolódó kereszttantervi modulok</i>	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés és szövegalkotás Matematika: grafikonok értelmezése	
	<i>Más műveltségterületi kapcsolódási lehetőségek</i>	Ember a természetben: a kontinensek élővilága	
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – Aktív egyéni munka; – Aktív csoportos munka; – Bemutató elkészítése; – A saját és csoport által végzett munka reális értékelése 	

11. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	A hangok világa
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	7
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	– Zajos világ Hangjáték

		<ul style="list-style-type: none"> - Mire való a dal? - A művészetoktatásba beépülő életpálya modulok mindegyike azonos célokat tűz maga elé: <ul style="list-style-type: none"> o A tantárgyi kereteket a lehető legjobban feloldva közelíti meg a témákat, ezzel a szaktudományok által tantárgyakra bontott világ egységének élményét kívánja átélhetővé tenni. o Arra törekszik, hogy a diák a művészet eszközeit, módszereit használva új ismeretekhez jusson önmagáról és a világról. Ezek az ismeretek tudatosabbá, így sikeresebbé tehetik választásait. o A művészet eszközkészletét megismerve új önkifejezési, kommunikációs eszközökhöz jut a diák, s ezzel több esélyhez mások megértésére, önmaga hatékony kifejezésére, gondolatai, érzelmei megértetésére. A szavakba nem foglalható is kifejezhetővé és a szavakon túli is megérthetővé válik. o A modulok mindegyike játékos tevékenységre épül. Az örömteli, kreatív tevékenység mintául szolgál arra, hogy a problémák megoldása gyakran a járatlan úton a leghatékonyabb, a kísérletezés és a játék a legjobb útkereső technikák közé tartoznak. Ez a fajta tevékenység olyan képességeket fejleszt, melyek a munkaerőpiacon igen értékesek. o A csoportos tevékenységek, a folyamatos együttműködést igénylő játékok fontos életpálya-építési kompetenciákat fejlesztenek. A „csapatjátékos” tulajdonságai minden munkaterületen értékesek. - Informatika-alkalmazói ismeretek <ul style="list-style-type: none"> o Szöveges–rajzos–táblázatos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. o Multimédiás dokumentumok (szöveg, rajz, zene, fénykép, animáció, film) készítése.
	<p><i>Önmeghatározás</i></p>	<p>Helyzetelemzés. Helyzetelemek ismerete: körülmények, magán és publikus helyzetek. A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye. Önelemzés igénye. Kooperáció. A saját teljesítőképesség becslése. Landeretűrés. Kitartás. Próbálko-</p>

		A saját és a partner érdekeinek ismerete.
	<i>Önbemutató</i>	Önismeret. Elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusok ismerete Adott helyzet normáinak ismerete Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Önbemutató céljának ismerete
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés, tervekészítés elemei, tervekészítés módja, céltudatosság, pontosság, időérzés
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés, adatkezelés, lényegkiemelés, koherenciateremtés, információ átadás, önállóság igénye, kíváncsiság, okkeresés igénye.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Kreatív játék. Információ és adatgyűjtés adott szempontok alapján és önállóan, egyénileg, vagy csoportmunkában. – Saját produktumok, pl. hangfelvételek, saját zene létrehozása, a produktumok bemutatása, prezentálása. – A saját és a társak produktumainak, prezentációinak értékelése
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		A hangok és a zene szerepe életünkben, a dalok típusai. Néhány egyszerű, hétköznapi tárgy felhasználásával hangszerkészítés és ezek megszólaltatása. Szép és furcsa hangszerek megismerése. Beszéd szavak nélkül. A hangok mágikus szerepe a mitológiákban, mesékben. A dal szerepe személyes életünkben. Ritmikai, melodikai, dinamikai ismeretek, a munkadal.
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Ember és társadalom: Korok zenéje; Életvitel és gyakorlati ismertek: Hangszerkészítés; Ember a természetben: A hangszerek működése
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – A diák fogadja el az együttműködés szabályait. Aktívan vegyen részt a foglalkozáson és igyekezzék végrehajtani a feladatokat. A rendelkezésére álló eszközökkel fogalmazza meg véleményét, elvárásait, érzelmeit, benyomásait. – Munkája közben működjön együtt a többiekkel pár- és csoportmunkában. Mutassa be munkája eredményét a csoportnak, számoljon be a megvalósítás menetéről, a nehézségekről és sikerekről. Hallgassa meg mások beszámolóját, vegyen részt a közös értékelésben. – Gondolkodásában, tevékenységében legyen nyitott, hétköznapi ismereteit éppúgy mozgósítsa, mint a más tantárgyak keretében tanultakat. Merjen játszani, kísérletezni.
	<i>Cím</i>	Mit látunk?

	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	3
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A látás társadalmi és kulturális meghatározottsága – Csalóka látszatok – A művészetoktatásba beépülő életpálya modulok mindegyike azonos célokat tűz maga elé: <ul style="list-style-type: none"> ○ A tantárgyi kereteket a lehető legjobban feloldva közelíti meg a témákat, ezzel a szaktudományok által tantárgyakra bontott világ egységének élményét kívánja átélhetővé tenni. ○ Arra törekszik, hogy a diák a művészet eszközeit, módszereit használva új ismeretekhez jusson önmagáról és a világról. Ezek az ismeretek tudatosabbá, így sikeresebbé tehetik választásait. ○ A művészet eszközkészletét megismerve új önkifejezési, kommunikációs eszközökhöz jut a diák, s ezzel több esélyhez mások megértésére, önmaga hatékony kifejezésére, gondolatai, érzelmei megértésére. A szavakba nem foglalható is kifejezhetővé és a szavakon túli is megérthetővé válik. ○ A modulok mindegyike játékos tevékenységre épül. Az örömteli, kreatív tevékenység mintául szolgál arra, hogy a problémák megoldása gyakran a járatlan úton a leghatékonyabb, a kísérletezés és a játék a legjobb útkereső technikák közé tartoznak. Ez a fajta tevékenység olyan képességeket fejleszt, melyek a munkaerőpiacon igen értékesek. ○ A csoportos tevékenységek, a folyamatos együttműködést igénylő játékok fontos életpálya-építési kompetenciákat fejlesztenek. A „csapatjátékos” tulajdonságai minden munkaterületen értékesek.
	<i>Önmeghatározás</i>	<p>Helyzetelemzés. Helyzetelemek ismerete: körülmények, magán és publikus helyzetek. A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye. Önelemzés igénye. Kooperáció. A saját teljesítőképesség becslése, kudarcűrész, kitartás, próbálkozási hajlandóság, küzdőképesség. Tolerancia Alkalmazkodás: A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. A saját és a partner érdekeinek ismerete.</p>

	<i>Önbemutató</i>	Önismeret. Elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusok ismerete Adott helyzet normáinak ismerete Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Önbemutató céljának ismerete
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés, tervekészítés elemei, tervekészítés módja, céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés, adatkezelés, lényegkiemelés, koherenciateremtés, információ átadás, önállóság igénye, kíváncsiság, okkeresés igénye.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Játékok: látvány és kommunikáció, varázsképek, három dimenziós képek, két kép közti minimális különbségek felismerése. – Feladat: képrejtvények készítése
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – Optikai csalódások, az optikai csalódásra épített művek. – Vizuális kommunikáció: a nézőpont, a fény-árnyék, a távlat mint a vizuális hatás eleme. – A látvány az orvoslásban: a színtévesztés vizsgálata, egyéb vizsgálatok
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Matematika: geometria ;Ember és társadalom: A látás társadalmi és kulturális meghatározottsága; Ember a természetben: Optika
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – A diák fogadja el az együttműködés szabályait. Aktívan vegyen részt a foglalkozáson és igyekezzék végrehajtani a feladatokat. A rendelkezésére álló eszközökkel fogalmazza meg véleményét, elvárásait, érzelmeit, benyomásait. – Munkája közben működjön együtt a többiekkel pár- és csoportmunkában. Mutassa be munkája eredményét a csoportnak, számoljon be a megvalósítás menetéről, a nehézségekről és sikerekről. Hallgassa meg mások beszámolóját, vegyen részt a közös értékelésben. – Gondolkodásában, tevékenységében legyen nyitott, hétköznapi ismereteit éppúgy mozgósítsa, mint a más tantárgyak keretében tanultakat. Merjen játszani, kísérletezni.

13. TÉMAKÖR / FEJEZET	Cím <i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	Kép-zelet
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<p>2</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az emberi képalkotás – A művészetoktatásba beépülő életpálya modulok mindegyike azonos célokat tűz maga elé: <ul style="list-style-type: none"> ○ A tantárgyi kereteket a lehető legjobban feloldva közelíti meg a témákat, ezzel a szaktudományok által tantárgyakra bontott világ egységének élményét kívánja átélhetővé tenni. ○ Arra törekszik, hogy a diák a művészet eszközeit, módszereit használva új ismeretekhez jusson önmagáról és a világról. Ezek az ismeretek tudatosabbá, így sikeresebbé tehetik választásait. ○ A művészet eszközkészletét megismerve új önkifejezési, kommunikációs eszközökhöz jut a diák, s ezzel több esélyhez mások megértésére, önmaga hatékony kifejezésére, gondolatai, érzelmei megértésére. A szavakba nem foglalható is kifejezhetővé és a szavakon túli is megérthetővé válik. ○ A modulok mindegyike játékos tevékenységre épül. Az örömteli, kreatív tevékenység mintául szolgál arra, hogy a problémák megoldása gyakran a járatlan úton a leghatékonyabb, a kísérletezés és a játék a legjobb útkereső technikák közé tartoznak. Ez a fajta tevékenység olyan képességeket fejleszt, melyek a munkaerőpiacon igen értékesek. ○ A csoportos tevékenységek, a folyamatos együttműködést igénylő játékok fontos életpálya-építési kompetenciákat fejlesztenek. A „csapatjátékos” tulajdonságai minden munkaterületen értékesek.
	<i>Önmeghatározás</i>	<p>Helyzetelemzés. Helyzetelemek ismerete: körülmények, magán és publikus helyzetek. A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye. Önelemzés igénye. Kooperáció. A saját teljesítőképesség becslése, kudarcűrés, kitartás, próbálkozási hajlandóság, küzdőképesség. Tolerancia Alkalmazkodás: A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. A saját és a partner érdekeinek ismerete.</p>

	<i>Önbemutató</i>	Önismeret. Elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusok ismerete Adott helyzet normáinak ismerete Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Önbemutató céljának ismerete
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés, tervekészítés elemei, tervekészítés módja, céltudatosság, pontosság, időérzés
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés, adatkezelés, lényegkiemelés, koherenciateremtés, információátadás, önállóság igénye, kíváncsiság, okkeresés igénye.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		– Asszociációs játékok. Az asszociációk nyomán keletkező képzetek megjelenítése, képből, mozgásból, életképből.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		– Tárgy- és környezetkultúra: régi, ismeretlen, érdekes tárgyak; – Képzőművészet: művészettörténeti példák a XVII-XIX. századig
<i>MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK</i>		Magyar nyelv és irodalom: szövegalkotás ;Ember és társadalom: A képzelet lények szerepe a hitvilágban, mitológiában, vallásban; Földünk és környezetünk, Ember a természetben: korabeli útleírások: új, vagy képzelet lények leírásai
<i>KÖVETELMÉNYEK</i>		<ul style="list-style-type: none"> – A diák fogadja el az együttműködés szabályait. Aktívan vegyen részt a foglalkozáson és igyekezzék végrehajtani a feladatokat. A rendelkezésére álló eszközökkel fogalmazza meg véleményét, elvárásait, érzelmeit, benyomásait. – Munkája közben működjön együtt a többiekkel pár- és csoportmunkában. Mutassa be munkája eredményét a csoportnak, számoljon be a megvalósítás menetéről, a nehézségekről és sikerekről. Hallgassa meg mások beszámolóját, vegyen részt a közös értékelésben. – Gondolkodásában, tevékenységében legyen nyitott, hétköznapi ismereteit éppúgy mozgósítsa, mint a más tantárgyak keretében tanultakat. Merjen játszani, kísérletezni.

14. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	A megismerés
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	2

KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Megjelenítés-megismerés – A láthatatlan megmutatása – A művészetoktatásba beépülő életpálya modulok mindegyike azonos célokat tűz maga elé: <ul style="list-style-type: none"> ○ A tantárgyi kereteket a lehető legjobban feloldva közelíti meg a témákat, ezzel a szaktudományok által tantárgyakra bontott világ egységének élményét kívánja átélhetővé tenni. ○ Arra törekszik, hogy a diák a művészet eszközeit, módszereit használva új ismeretekhez jusson önmagáról és a világról. Ezek az ismeretek tudatosabbá, így sikeresebbé tehetik választásait. ○ A művészet eszközkészletét megismerve új önkifejezési, kommunikációs eszközökhöz jut a diák, s ezzel több esélyhez mások megértésére, önmaga hatékony kifejezésére, gondolatai, érzelmei megértetésére. A szavakba nem foglalható is kifejezhetővé és a szavakon túli is megérthetővé válik. ○ A modulok mindegyike játékos tevékenységre épül. Az örömteli, kreatív tevékenység mintául szolgál arra, hogy a problémák megoldása gyakran a járatlan úton a leghatékonyabb, a kísérletezés és a játék a legjobb útkereső technikák közé tartoznak. Ez a fajta tevékenység olyan képességeket fejleszt, melyek a munkaerőpiacon igen értékesek. ○ A csoportos tevékenységek, a folyamatos együttműködést igénylő játékok fontos életpálya-építési kompetenciákat fejlesztenek. A „csapatjátékos” tulajdonságai minden munkaterületen értékesek.
	<i>Önmeghatározás</i>	Helyzetelemzés. Helyzetelemek ismerete: körülmények, magán és publikus helyzetek. A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye. Önelemzés igénye. Kooperáció. A saját teljesítőképeség becslése, kudarcűrész, kitartás, próbálkozási hajlandóság, küzdőképesség. Tolerancia Alkalmazkodás: A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. A saját és a partner érdekeinek ismerete.
	<i>Önbemutató</i>	Önismeret. Elbeszélő, leíró, kapcsolatópoló szövegtípusok ismerete Adott helyzet normáinak ismerete Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Önbemutató céljának ismerete

	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés, tervkészítés elemei, tervkészítés módja, céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés, adatkezelés, lényegkiemelés, koherenciateremtés, információátadás, önállóság igénye, kíváncsiság, okkeresés igénye.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – A környezet ismert, vagy kevésbé ismert lényeinek, tárgyainak ábrázolása. – A készült művek összevetése egymással és a valósággal. – A valóság és a művészi ábrázolás összevetése. A tudomány és a technika lehetőségeinek bemutatása a valóság ábrázolásban.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		– Az ábrázolás szerepe a megismerésben. Tudományos, technikai és művészi ábrázolás. Az ábrák szerepe mindennapi életünkben, piktogramok, használati utasítások.
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Magyar nyelv és irodalom: szövegértés; Ember a természetben: az ábrázolás technikai lehetőségei; Életvitel és gyakorlati ismeretek: szerelési feladat ábra alapján.
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – A diák fogadja el az együttműködés szabályait. Aktívan vegyen részt a foglalkozáson és igyekezzék végrehajtani a feladatokat. A rendelkezésére álló eszközökkel fogalmazza meg véleményét, elvárásait, érzelmeit, benyomásait. – Munkája közben működjön együtt a többiekkel pár- és csoportmunkában. Mutassa be munkája eredményét a csoportnak, számoljon be a megvalósítás menetéről, a nehézségekről és sikerekről. Hallgassa meg mások beszámolóját, vegyen részt a közös értékelésben. – Gondolkodásában, tevékenységében legyen nyitott, hétköznapi ismereteit éppúgy mozgósítsa, mint a más tantárgyak keretében tanultakat. Merjen játszani, kísérletezni.

15. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	A személyes testkultúra megalapozása
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	5

KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A bemelegítés <ul style="list-style-type: none"> ○ A szervezet felkészítése az edzésre, sérülések elkerülése, élettani alapok, a szervezet önálló felkészítése terhelésre – Hogyan öltözzünk fel és hol fussunk <ul style="list-style-type: none"> ○ Felszerelés kiválasztásának fontossága: a megfelelő sportfelszerelés a sérülések megelőzésében és az egészség megóvásában ○ Élettani alapok, a fejlődő csontozat és vázrendszer megóvása
	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, normaismeret, normatudatos magatartás: a norma és helyzetismerten alapuló normaválasztás, a helyzetben működő normákhoz való igazodás. Alkalmazkodás, a körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. A saját és a partner érdekeinek ismerete. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.
	<i>Önbemutató</i>	Önismeret, adott helyzet normáinak ismerete, adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Önerdek-érvényesítés. Megnyilvánulási igény.
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás, a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése Céltudatosság, pontosság, időérzék.
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	A terveknek megfelelő haladás, elemzés, értékelés, szükség esetén tervmódosítás. Kontrolligény
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<ul style="list-style-type: none"> – Fokozó futások irányváltozásokkal, – 4 és 8 ütemű gimnasztikai gyakorlatok, szökdelések, nyújtó, lazító (steretching) gyakorlatok önállóan és társsal, önálló munkával a tanult mozgásanyagok elvégzése, a fokozatosság elve alapján. – A fokozatosság elvét szem előtt tartva a futás mennyiségének és tempójának növelése a kívánt teljesítmény eléréséig 	
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	– Futómozgás, gimnasztikai gyakorlatok, alapvető élettani ismeretek.	
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Matematika: időbecslés; Ember a természetben: Alapvető élettani ismeretek, a réteges öltözés elve	
KÖVETELMÉNYEK	– A tanuló ismerje meg a bemelegítés fontosságát, a sérülések elkerülésének jelentőségét, önálló munkával tudja magát felkészíteni a terhelésre, és ellenőrzés nél-	

	<p>kül végezze el azt.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanuló ismerje meg a futás technikáját, intenzitásának és mennyiségének szakaszait (egészségmegőrző futás, a kondíció megszerzése és megőrzése, a testtömeg csökkentése, kondíció fejlesztése)
--	---

16. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	A versenyszellem a küzdőképesség és az önfegyelem
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	7
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Teljesítmény és versenyfutás <ul style="list-style-type: none"> ○ Felkészülés a versenyszerű futásra – A judo szellemiségének megismerése <ul style="list-style-type: none"> ○ Bevezetés a judóba ○ Az önfegyelem fejlesztése, az ellenfél tisztelete, törekvés a tiszta küzdelemre
	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, normaismeret, normatudatos magatartás: a norma és helyzetismereten alapuló normaválasztás, a helyzetben működő normákhoz való igazodás. Alkalmazkodás, a körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. A saját és a partner érdekeinek ismerete. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.
	<i>Önbemutató</i>	Önismeret, adott helyzet normáinak ismerete, adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Önérték-értékesítés. Megnyilvánulási igény.
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás, a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése Céltudatosság, pontosság, időérzés.
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	A terveknek megfelelő haladás, elemzés, értékelés, szükség esetén tervmódosítás. Kontrolligény
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<ul style="list-style-type: none"> – Iramjáték és váltakozó intenzitású futás ismételt, időközi és piramisedzés – Esések, zuhanások tompítása, az önfegyelem fokozása. – Gurulások, esések tompítással, páros küzdő és ügyességi gyakorlatok, vándormászás kötél feladatokkal, lovascsata, fojtásból szabadulás ellentámadással, 	

	csuklócsavarral. Az ellenfél tisztelete, törekvés a tiszta küzdelemre.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – A futás intenzitásának és mennyiségének szakaszai, és a versenyfutás közötti különbség – A judo szellemiségének megismerése, technikák megismerése, elsajátítása, alapvető önvédelmi ismeretek
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Matematika: időtartam becslés ;Ember a természetben, élettani ismeretek
KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók lássák be, hogy a versenyszintű sport csak annak ajánlott, aki fizikailag felkészült, megfelelően edzett. – Tudják ellenőrizni pulzusszámukat, ismerjék meg a versenyzés fiziológiai következményeit. – A judó tanult anyagában a tanulók érik el a jártasság szintjét, tudjanak szabályosan küzdeni, biztos szinten sajátítsák el az esések tompítását – A tanulók legyenek képesek megítélni, hogy szükség esetén mit tudnának biztonsággal végrehajtani.

17. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Szerepek és kommunikáció a csapatjátékokban
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	2
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Együttműködés a csapatjátékokban, a legjobb helyzetben lévő társ kiválasztása, közösség kialakítása. – Az edző, csapatkapitány által választott taktika elfogadás, követése. – A csapatjáték hierarchiájának megismerése: edző (tanár), csapatkapitány, játékos szerepei. – Az egyéni érdek alárendelése a közösségi érdekeknek. – A körülményekhez és/vagy a partnerekhez (csapattárshoz) való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. – A saját és a partner (csapattárs) érdekeinek felismerése. – A csapat számára optimális teljesítmény és szerepvállalás megtalálása. – A siker és a kudarc feldolgozása, a sztárhelyzet kezelése, a siker és a vereség elemzése

	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, normaismeret, normatudatos magatartás: a norma és helyzetismere- ten alapuló normaválasztás, a helyzetben működő normákhoz való igazodás. Alkal- mazkodás, a körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményei- nek ismerete adott helyzetben. A saját és a partner érdekeinek ismerete. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.
	<i>Önbemutató</i>	Önismeret, adott helyzet normáinak ismerete, adott helyzetben a saját pozíció ismere- te. Önérdek-érvényesítés. Megnyilvánulási igény.
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás, a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése Céltudatosság, pontosság, időérzék.
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	A terveknek megfelelő haladás, elemzés, értékelés, szükség esetén tervmódosítás. Kontrolligény
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Labdás játékok, amelyet az osztály minden tagja egy időben játszhat. – Csapatjátékok kitalálása. – Régen játszott csapatjátékok felidézése
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – A célszerű helyezkedés, a pontos és jól kezelhető átadás, a célzott dobás alapvető követelményének kialakítása a játék során. – Szabályismeret, taktikai elemek ismerete
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Ember és társadalom (történelem) Régi idők játéka. A régió (kerület, város, kisváros, község) legendás csapatai.
<i>KÖVETELMÉNYEK</i>		<ul style="list-style-type: none"> – A szabályok megismerése és betartása a játék során (a csapatjáték lényege), – A társak közül a legjobb helyzetben lévők kiválasztása.

18. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Ember és munkája
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	2+1

KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Véleménykérés kérdőíves módszerrel: a munka megtervezése (feladatok, ütemezés, felelősök kijelölése) – Feladatmegosztás, segítőkészség, együttműködési készség, értékelés – Kérdőív véglegesítése (elektronikus eszköztár), adatgyűjtés, feldolgozás, összesítés, megjelenítés – A közös munka eredményének bemutatása, előadás, láttatás, véleményalkotás – A gyűjtött adatokból következtetések levonása – Informatika: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hatékony, céltudatos információszerzés az internetről ○ Iskolához kapcsolódó problémák megoldása önálló, illetve irányított csoportmunkában ○ Adatok csoportosítása, értelmezése, azok grafikus ábrázolása, következtetések levonása.
	<i>Önmeghatározás</i>	Helyzetelemzés. A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye. Önelemzés igénye. Kooperáció. Alkalmazkodás. A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. Cél- és feladat ismeret. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusokban Önismeret. Elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusok ismerete. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Önbemutató céljának ismerete
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás, és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság. Pontosság. Időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: adatgyűjtés - adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése. Információalkotás és átadás, szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása A terveknek megfelelő haladás. Elemzés, értékelés. Szükség esetén tervmódosítás. A tervben szereplő célok, utak, eljárások ismerete. Kontrolligény

AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<ul style="list-style-type: none"> – Osztályon, évfolyamon belüli kérdőíves felmérés az emberi boldogságról, elégedettségről. – Kapott kérdőív véglegesítése, feladatok meghatározása, ütemezése. Adatgyűjtés lebonyolítása. – Kérdőívek összegyűjtése, csoportos feldolgozása. – A kérdőívre érkező válaszok feldolgozása, bemutatása, kiértékelése, megbeszélése. – Következtetések levonása.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – Az emberi boldogság összetevői. – A munka jelentősége, szerepe az ember életében, boldogulásában, boldogságában, a társadalomban (megélhetés, kibontakozás, alkotási vágy, önmegvalósítás, társas kapcsolatok, jövőkép, a társadalom gazdagodása). – Információkezelés.
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértés és szövegalkotás, véleményalkotás és értékelés; Matematika: Gondolkodási módszerek, statisztika, adatok elemzése; Ember és társadalom: Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek. Emberismeret; Életvitel és gyakorlati ismeretek: Háztartástan (pénzgazdálkodás, munkaszervezés)
<i>KÖVETELMÉNYEK</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Tervezze meg a kérdőíves felmérés feladatait. – Legyen képes a terv végrehajtására. – Csoportban másokkal együtt munkálkodva dolgozza fel a kapott válaszokat, segítse a bemutatást. – Fogalmazza meg saját véleményét, érveljen. – Következtessen a kapott adatokból.

19. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Pályaismeret
	<i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	6

KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Sikeres emberek – foglalkozási sikerek – Mit tud egy Milyen a jóMit csinál a? – Változások – fordulópontok az ember életében – Diáklét, felnőtt szerep, munkaszerep megkülönböztetése. Hierarchia, függetlenség. – Szakmai, emberi képességek megismerése, megnevezése, önfejlesztési célok, saját felelősség megfogalmazása. – Információ-gyűjtés, rendszerezés, megjelenítés, meghatározott szempontok szerint, munkatervezés csoportmunkában. – A gyűjtött adatokból következtetések levonása.
	<i>Önmeghatározás</i>	Helyzetelemzés. A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye. Önelemzés igénye. Kooperáció. Alkalmazkodás. A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. Cél- és feladat ismeret. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusokban Önismeret. Elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusok ismerete. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Önbemutató céljának ismerete
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás, és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság. Pontosság. Időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: adatgyűjtés - adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése. Információalkotás és átadás, szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása A terveknek megfelelő haladás. Elemzés, értékelés. Szükség esetén tervmódosítás. A tervben szereplő célok, utak, eljárások ismerete. Kontrolligény
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Gyűjtőmunka előkészítése, felkészülés az interjúra (szempontok a beszélgetésekhez, kérdések összeállítása). Találkozók, beszélgetések lebonyolítása. Hallottak megbeszélése, összegzése

	<ul style="list-style-type: none"> – Gyűjtőmunka „Mit csinál a, Mit tud a? Különböző információ meghatározása, forrásból foglalkozások gyűjtése, szakmai, emberi elvárások, képességek megfogalmazása. Rendszerzés, összehasonlítás, megjelenítés (tablókészítés/ osztályújság készítése). – A gyűjtött anyagból kiemelt szempont (külső, belső változás szerinti) példakeresés. Általánosítás, új tapasztalat, következtetés levonása. Tablón történő megjelenítése.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – Pálya, szakma, foglalkozás, beosztás, munkakör, képesítés, végzettség tartalmának megismerése. – Képességek, elvárások, tulajdonságok. – Életpálya és szakmai pályaszakaszok elkülönítése, pályaválasztás, pályamódosítás értelmezése. – Alkalmazotti szerep, vállalkozói lét, munkapiac, munkanélküliség tartalmának tisztázása.
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Magyar nyelv és irodalom: Interjúkészítés, szövegértés és szövegalkotás, véleményalkotás és értékelés Ember és társadalom: Életpályák, életutak. Emberismeret (pszichikus működésünk, személyiségünk, gondolkodás, kommunikáció, tanulás, az emberi szellem, mozgatóink, az egyes ember fejlődése) Életvitel és gyakorlati ismeretek: Technika (technikatörténet: jelentős magyar és külföldi feltalálók). Tablókészítés
KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> – A diák aktívan, saját szempontjait, lehetőségeit kifejezve vegyen részt a gyűjtőmunka előkészítésében, tervezésében és végrehajtásában. Ennek keretei között határozza meg saját feladatait, és hajtsa végre, működjön együtt csoportjával, egyes társaival. Mozgósítsa más tantárgyak keretei között megismert híres emberek életútjára vonatkozó ismereteit. – Vegyen részt a gyűjtött anyag rendszerezésében, megjelenítésében. – Az életutak alapján tudja beazonosítani be az egyes életutakban a pálya, szakma, foglalkozás, beosztás, munkakör, képesítés, végzettség, munkapiac fogalmakat. – Gyűjtsön képességeket, elvárásokat, tulajdonságokat és értse ezek jelentését, jelentőségét adott foglalkozásokban. – Ismerjen alkalmazotti és vállalkozói szerepeket. – Példákon keresztül értse a változásokhoz való alkalmazkodás jelentőségét, kényszerét, a munkanélküliség problémáját.

	– A megismerteket vonatkoztatva magára, jövőjére.
--	---

20. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i> <i>A feldolgozáshoz ajánlott óraszám</i>	Önismeret – pályaalakmasság -pályaválasztás
		4
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Milyen vagyok? Milyen szeretnék lenni? – Tájékozódás a pályaválasztáshoz – Saját képességek megismerése, megnevezése, helyzetelemzés, szerep-meghatározás, önfejlesztési célok, saját felelősség megfogalmazása – Saját célok, tennivalók 5-10-15 évre – Információforrás keresés, elektronikus eszköztárak meghatározása – „Különbözőségünk érték” felismerése és elismerése, eltérő képességek, eltérő érdekek megnevezése, tudatosítása – Együttműködés egymás megismerésében, a tájékozódásban
	<i>Önmeghatározás</i>	Helyzetelemzés. A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye. Önelemzés igénye. Kooperáció. Alkalmazkodás. A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. Cél- és feladat ismeret. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatépítő szövegtípusokban Ön ismeret. Elbeszélő, leíró, kapcsolatépítő szövegtípusok ismerete. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Önbemutató céljának ismerete
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás, és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság. Pontosság. Időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: adatgyűjtés - adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése. Információalkotás és átadás, szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerezés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása A terveknek megfelelő haladás. Elemzés, értékelés. Szükség esetén tervmódosítás. A tervben szereplő célok, utak, eljárások ismerete. Kontrolligény

AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<ul style="list-style-type: none"> – Önismereti tesztek kitöltése, értékelése. Különböző játékos eszközök készítése a tulajdonságok feltárására. Önismereti kártya/lap elkészítése. – Jövőkép, fejlesztési célok, tervek megfogalmazása („útlevél”-világába) – Könyvtárlátogatás, internet, kézikönyvek használata, alkalmazása információszerzés céljából. – Szempontok megfogalmazása, szempont alapján információkeresés. – Értékelés.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – Önismeret, önérdek, képességek, tulajdonságok és ezek érettsége. – Jövőkép, pályaalkalmasság, pályaválasztás értelmezése, saját magára történő konkrét alkalmazása. – Iskolák összehasonlításának, értékelésének szempontjai. – Információforrások meghatározása, használata, meghatározott szempont szerinti információgyűjtés
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	<p>Ember és társadalom: Emberismeret (pszichikus működésünk, személyiségünk, gondolkodás, kommunikáció, tanulás, az emberi szellem, mozgatóink, az egyes ember fejlődése) Könyvtárhasználat (dokumentumismeret, kézikönyvek) Számítástechnika</p>
<i>KÖVETELMÉNYEK</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Önismereti tesztek, egyéb eszközök segítségével saját tulajdonságok, képességek meghatározása, önismereti kártyára/lapra összegzése. – Működjön együtt társaival a képességek meghatározásában. Segítse mások önmegismerését. Kérje társai véleményét. – Határozza meg saját rövid és hosszabb távú céljait, ezzel kapcsolatos feladatait. Kezdje meg a jövőre vonatkozó „útlevelének” kidolgozását. – Céljaival összhangban fogalmazzon meg kérdéseket, információigényeket. Keresse meg az információforrásokat (könyvtár, internet, kézikönyvek, szakember, tanácsadó stb.), kérjen segítséget, gyűjtsön információt, kísérelje meg a válaszadást. – Összegezze a szerzett információkat.

8. ÉVFOLYAM

MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSOK

No.	Témakörök/fejezetek	Kapcsolódó műveltségterület	Javasolt óraszám
1.	Életmód – gondolkodásmód	Ember és társadalom + Informatika	3
2.	Társadalmi normák - Társadalmi szerepek		6
3.	Teremtett környezeteink Informatika		6 2
4.	Elektromosság	Ember a természetben + Informatika	4
5.	Optika		7
6.	Kalcium és magnéziumvegyületek Informatika		5 1
7.	Háztartáskémia		4
8.	Vizeink kémiája Informatika		2 1
9.	Embertan Informatika		11 2
10.	Környezeti problémák		Földünk és környezetünk + Informatika
11.	Vízföldrajz Informatika	8 2	
12.	Ritmus Informatika	Művészetek + Informatika	7 1
13.	Mozgás, idő		3
14.	Kézművesség		4
15.	Tudjuk-e használni?		4

	Informatika		1
16.	Éppen úgy, mint az életben...?		4
	Informatika		1
17.	Havas sportok	Testnevelés és sport	5
18.	A futás kiegészítő sportjai		5
19.	Floorball		5
20.	Felvételi a középiskolába	Osztályfőnöki & Életvitel és gyakorlati ismeretek	3
21.	Önismeret		3
22.	Felnőtt vagyok? Gyerek vagyok?		2
Összesen:			115

TARTALOMVÁZLAT

1. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i> <i>Ajánlott óraszám</i>	Életmód – gondolkodásmód
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	3 – Életmód – lakókörnyezet <ul style="list-style-type: none"> ○ Modellek, makettek, tárgymásolatok készítése. Tárgyak készítése hagyományos kézműves technikákkal. ○ Események, történetek, jelenségek mozgásos, dramatikus megjelenítése. – A lakókörnyezet tudatos megválasztásának és alakításának elősegítése, az emberi lakókörnyezet történetének megismerése – Környezettudatosság, igényesség, esztétikai, etikai értékek, közösségi együttműködés elősegítése, valamint a vizuális, verbális, manuális és mimetikus képességek – Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy <ul style="list-style-type: none"> ○ további ismereteket szerezzenek a helyi hagyományokról, a lakóhely múltjáról, továbbá a környék, a lakóhely természeti értékeiről, az azokat fenyegető veszélyekről és a megóvásukra tett erőfeszítésekről
	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, normaismeret, normatudatos magatartás, önellenőrzés, önkontrol igénye. Kooperáció, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusokban.
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: tervkészítés elemei, módja, céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: Adatgyűjtés (tapasztalatgyűjtés), adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, információalkotás és átadás, szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		– Esettanulmányok, filmrészletek csoportos feldolgozása – Bemutatók, kiselőadások – Tervezés és gyakorlati tevékenység

ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – Történeti barangolás az emberi lakókörnyezet körül – Természeti és társadalmi környezet határán – A lakókörnyezet – az ember támogató rendszerei
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés-szövegalkotás; Földünk és környezetünk, Életvitel és gyakorlati ismeretek
KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> – Aktív kiscsoportos együttműködés – Ismertetés, bemutatás – Összehasonlító elemzés készítése – Gyakorlati tevékenység, „munkatapasztalat” – Önálló produktum készítése

2. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Társadalmi normák - Társadalmi szerepek
	<i>Ajánlott óraszám</i>	6
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A felnőtté válás folyamata a múltban és a jelenben <ul style="list-style-type: none"> ○ A felnőtté válási folyamat történeti változásainak megismerése. Az alapvető társadalmi rétegződés bemutatása, a mai magyar társadalom tagozódásának vázlatos megjelenítése. – Társadalmi rétegződés – érdekviszonyok <ul style="list-style-type: none"> ○ Legyen alkalmuk a tanulóknak arra, hogy <ul style="list-style-type: none"> ▪ a történelmi múlt egy-egy térben és időben határolt darabját mélységében tanulmányozzák; ▪ egy-egy jelenség változását az időben több korszakot átfogóan is tanulmányozzák;
	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, normaismeret, normatudatos magatartás, önellenőrzés, önkontrol igénye. Kooperáció, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusokban.
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: tervekészítés elemei, módja, céltudatosság, pontosság, időérzék

	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: Adatgyűjtés (tapasztalatgyűjtés), adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, információalkotás és átadás, szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Esettanulmányok, filmrészletek csoportos feldolgozása – Bemutatók, kiselőadások – Szimulációs játékok – Tréningek – Tervezés és gyakorlati tevékenység
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – A szocializáció művelődéstörténete – A szocializáció folyamata – Az alapvető társadalmi rétegeképző jegyek – A társadalom érdekviszonyok
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Magyar nyelv és irodalom: szövegértés-szövegalkotás; Művészetek, Életvitel és gyakorlati ismeretek
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – Aktív kiscsoportos együttműködés – Ismertetés, bemutatás – Összehasonlító elemzés készítése – Gyakorlati tevékenység, „munkatapasztalat” – Önálló produktum készítése

3. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Teremtett környezetünk
	<i>Ajánlott óraszám</i>	6
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Teremtett környezetünk – Az ember természetátalakító munkájának, az ember által kialakított „mesterséges környezetek” különböző típusainak bemutatása. – Az építészethez, építőiparhoz kötődő szakmák bemutatása. – A társadalmi szerepek gyakorlása. – Informatika: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hatékony, céltudatos információszerzés az internetről ○ Iskolához kapcsolódó problémák megoldása önálló, illetve irányított csoportmunkában ○ Adatok csoportosítása, értelmezése, azok grafikus ábrázolása, következtetések levonása.
	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, normaismeret, normatudatos magatartás, önellenőrzés, önkontrol igénye. Kooperáció, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatépítő szövegtípusokban.
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: tervkészítés elemei, módja, céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: Adatgyűjtés (tapasztalatgyűjtés), adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, információalkotás és átadás, szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<ul style="list-style-type: none"> – Szövegfeldolgozás – Lakóhelyvédő mozgalom létrehozása – Kiáltványtervezet, logó és szimbólumok készítése. – Információgyűjtés, elemzés – Lakás vagy közösségi színtér megtervezése 	
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – Egy település/lakás működésének legfontosabb elemei, követelmények. – A lakókörnyezet létrehozásával kapcsolatos foglalkozások, munkahelyek (a tervezéstől az építkezésig, környezetalakítástól a berendezésig. 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Kreatív gyakorlatok: az én világom, az én házam szobám megtervezése stb.
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Magyar nyelv és irodalom: szövegértési, szövegalkotási feladatok; Matematika: egyszerű számítási feladatok Földünk és környezetünk, Ember a természetben, Életvitel és gyakorlati ismeretek
KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> – Aktív kiscsoportos együttműködés – Ismertetés, bemutatás – Összehasonlító elemzés készítése – Gyakorlati tevékenység, „munkatapasztalat” – Önálló produktum készítése

4. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Elektromosság
	<i>Ajánlott óraszám</i>	4
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A soros és a párhuzamos kapcsolásokban az áramerősség- és a feszültségviszonyok, valamint az eredő ellenállás meghatározása. – Az áram hőhatásával és teljesítményével kapcsolatos ismeretek elmélyítése.
	<i>Önmeghatározás</i>	Kooperáció, alkalmazkodás: cél- és feladatismeret, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat. Normakövetés, normaismeret, normatudatos magatartás. Önellenőrzés, helyzetelemzés, saját teljesítőképesség becslése
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatópoló szövegtípusokban. Önérdék-érvényesítés, megnyilvánulási igény
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: adat/tapasztalatgyűjtés, az adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, feltételek és összefüggések. Információalkotás és átadás, lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása A terveknek megfelelő haladás, elemzés, értékelés, szükség esetén tervmódosítás
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<ul style="list-style-type: none"> – Kísérletek, megfigyelések egyéni, páros és csoportmunkában – A kísérletek és megfigyelések tapasztalatainak értékelése, prezentálása egyéni, páros és csoportmunkában 	

	<ul style="list-style-type: none"> – A kísérletek és megfigyelések alapján törvényszerűségek megfogalmazása egyéni, páros és csoportmunkában – Feladatmegoldás egyéni, páros és csoportmunkában
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – Az áramkör – Egyszerű kapcsolások – A fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása – Az elektromos áram hatásai – Munka, teljesítmény
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Matematika: számítási műveletek; Életvitel és gyakorlati ismeretek: Elektromos eszközök
KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> – A kapott/szerzett információk pontos rögzítése – Aktív egyéni, páros, csoportos munka: a tervezés és a terv szerint való haladás megoldása tanári segítséggel és anélkül. – Az eredmények önálló elemzése, konklúziók önálló megfogalmazása.

5. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Optika
	<i>Ajánlott óraszám</i>	7
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A fény természetének és az optikai alapfogalmak megismerése <ul style="list-style-type: none"> ○ A fény egyenes vonalú terjedése ○ Fényvisszaverődés ○ Optikai lencsék
	<i>Önmeghatározás</i>	Kooperáció, alkalmazkodás: cél- és feladatismeret, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat. Normakövetés, normaismeret, normatudatos magatartás. Önellenőrzés, helyzetelemzés, saját teljesítőképesség becslése
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatépítő szövegtípusokban. Önérték-értékesítés, megnyilvánulási igény
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzés

	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: adat/tapasztalatgyűjtés, az adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, feltételek és összefüggések. Információalkotás és átadás, lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása A terveknek megfelelő haladás, elemzés, értékelés, szükség esetén tervmódosítás
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Kísérletek, megfigyelések egyéni, páros és csoportmunkában – A kísérletek és megfigyelések tapasztalatainak értékelése, prezentálása egyéni, páros és csoportmunkában – A kísérletek és megfigyelések alapján törvényszerűségek megfogalmazása egyéni, páros és csoportmunkában – Kiselőadások létrehozása, a témához kapcsolódó érdekességek gyűjtése egyéni, páros és csoportmunkában – Feladatmegoldás egyéni, páros és csoportmunkában
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		– A fény tulajdonságai, optikai alapfogalmak
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Matematika: szerkesztések; Életvitel és gyakorlati ismeretek: optikai eszközök, játékok
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – A kapott/szerzett információk pontos rögzítése – Aktív egyéni, páros, csoportos munka: a tervezés és a terv szerint való haladás megoldása tanári segítséggel és anélkül. – Az eredmények önálló elemzése, konklúziók önálló megfogalmazása.

6. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Kalcium és magnéziumvegyületek
	<i>Ajánlott óraszám</i>	5+1
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Kalcium- és magnéziumvegyületek a természetben, vizek keménysége – Építkezünk! Kalciumvegyületek az építőiparban – Az iskolai tananyagban helyet kapott elméleti ismeretek és a mindennapi élet követelte gyakorlati tapasztalatok közötti összefüggés megvilágítása és elmélyítése – Informatika <ul style="list-style-type: none"> ○ Multimédiás dokumentumok (szöveg, rajz, zene, fénykép, animáció, film) készítése.

	<i>Önmeghatározás</i>	Kooperáció, alkalmazkodás: cél- és feladatismeret, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat. Normakövetés, normaismeret, normatudas magatartás. Önellenőrzés, helyzetelemzés, saját teljesítőképesség becslése
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatópoló szövegtípusokban. Önérdek-érvényesítés, megnyilvánulási igény
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: adat/tapasztalatgyűjtés, az adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, feltételek és összefüggések. Információalkotás és átadás, lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerezés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása A terveknek megfelelő haladás, elemzés, értékelés, szükség esetén tervmódosítás
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Kísérletek, megfigyelések, modellezés egyéni, páros és csoportmunkában – A kísérletek, megfigyelések, modellezés tapasztalatainak értékelése, prezentálása egyéni, páros és csoportmunkában – A kísérletek, megfigyelések, modellezés alapján törvényszerűségek megfogalmazása egyéni, páros és csoportmunkában – Kiselőadások létrehozása, a témához kapcsolódó érdekességek gyűjtése egyéni, páros és csoportmunkában – Feladatmegoldás egyéni, páros és csoportmunkában
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – Oldhatóság – A természetben előforduló vizes oldatok, oldhatósági adatok értelmezése – Csapadékkiválás, cseppkőképződés – Mészégetés, mészsoltás, karbonátosodás kémiai folyamatai – Építőanyagok, környezetünk anyagainak megismerése
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Matematika: számítási feladatok; Magyar nyelv és irodalom: Szövegértési, szövegalkotási feladatok; Földünk és környezetünk: Karsztok; Életvitel és gyakorlati ismeretek: építőanyagok és használati módjuk.
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – A kapott/szerzett információk pontos rögzítése – Aktív egyéni, páros, csoportos munka: a tervezés és a terv szerint való haladás

	<p>megoldása tanári segítséggel és anélkül.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az eredmények önálló elemzése, konklúziók önálló megfogalmazása szóban és írásban.
--	--

7. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Háztartáskémia
	<i>Ajánlott óraszám</i>	4
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Mosószeres mosóhatása – Élelmiszereink kémiája – Az iskolai tananyagban helyet kapott elméleti ismeretek és a mindennapi élet követelte gyakorlati tapasztalatok közötti összefüggés megvilágítása és elmélyítése . – Az ismeretek kísérletekkel és a háztartásban megszerezhető tapasztalatokkal történő elmélyítése.
	<i>Önmeghatározás</i>	Kooperáció, alkalmazkodás: cél- és feladatismeret, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat. Normakövetés, normaismeret, normatudatos magatartás. Önellenőrzés, helyzetelemzés, saját teljesítőképesség becslése
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusokban. Önérdék-érvényesítés, megnyilvánulási igény
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: adat/tapasztalatgyűjtés, az adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, feltételek és összefüggések. Információalkotás és átadás, lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása A terveknek megfelelő haladás, elemzés, értékelés, szükség esetén tervmódosítás
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Kísérletek, megfigyelések, modellezés egyéni, páros és csoportmunkában – A kísérletek, megfigyelések, modellezés tapasztalatainak értékelése, prezentálása egyéni, páros és csoportmunkában – A kísérletek, megfigyelések, modellezés alapján törvényszerűségek megfogalmazása egyéni, páros és csoportmunkában

	<ul style="list-style-type: none"> – Feladatmegoldás egyéni, páros és csoportmunkában – Játékos csoportmunka
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – Szappanok kémiai összetétele, detergenssek, a víz fizikai tulajdonságai, vizek keménysége – Mosószerek „működése”, mosás különböző keménységű vizekben, háztartási ismeretek. – Élelmiszereink energia- és tápértéke – Élelmiszereinkben megtalálható szerves anyagok – Az élelmiszerekkel kapcsolatos kémiai ismeretek
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Matematika: számítási feladatok; Magyar nyelv és irodalom: Szövegértési, szövegalkotási feladatok; Életvitel és gyakorlati ismertek: háztartástan.
KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> – A kapott/szerzett információk pontos rögzítése – Aktív egyéni, páros, csoportos munka: a tervezés és a terv szerint való haladás megoldása tanári segítséggel és anélkül. – Az eredmények önálló elemzése, konklúziók önálló megfogalmazása szóban és írásban.

8. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Vizeink kémiája
	<i>Ajánlott óraszám</i>	2+1
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Ivóvíz, szennyvíztisztítás, eutrofizáció – A kémiai tanulmányok felhasználásával a gyakorlati élet problémáinak megismertetése. – Informatika <ul style="list-style-type: none"> ○ Az információ szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök, illetve módszerek megismerése.
	<i>Önmeghatározás</i>	Önellenőrzés, helyzetelemzés, saját teljesítőképesség becslése. Normakövetés, normaismeret, normatudatos magatartás. Önellenőrzés, helyzetelemzés, saját teljesítőképesség becslése
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró szövegtípusokban.
	<i>Stratégiaalkotás</i>	A tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék

	<i>Stratégia megvalósítása</i>		Információkezelés: adat/tapasztalatgyűjtés, az adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, feltételek és összefüggések. Információalkotás és átadás, lényegkiemelés, koherenciateremtés.		
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK			<ul style="list-style-type: none"> – Diagramértelmezés – Folyamatábra alkotás – Rajzkészítés – Szerepjáték – Definícióalkotás ábra alapján – Hiányos ábrák, szövegek kiegészítése 		
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK			<ul style="list-style-type: none"> – Ivóvízkészleteink bemutatása. – Az ivóvíz-felhasználás mindennapi kérdéseinek tárgyalása. – A szennyvíztisztítás környezeti kérdéseinek felvetése. – A tavak emberi hatásra történő szukcessziós folyamatának bemutatása (eutrofizáció kérdése). 		
MODULOK (A FEJEZET RÉSZEGYSÉGEI)	<i>Cím</i>	<i>Ajánlott óraszám</i>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center;">1. Ivóvíz, szennyvíztisztítás, eutrofizáció</td> <td style="text-align: center;">2 óra</td> </tr> </table>	1. Ivóvíz, szennyvíztisztítás, eutrofizáció	2 óra
1. Ivóvíz, szennyvíztisztítás, eutrofizáció	2 óra				
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK			Magyar nyelv és irodalom: Szövegértési, szövegalkotási feladatok; Földünk és környezetünk: Ökológia		
KÖVETELMÉNYEK			<ul style="list-style-type: none"> – A kapott/szerzett információk pontos rögzítése – Aktív egyéni, páros, csoportos munka: feladatmegoldás tanári segítséggel és anélkül. – Az eredmények önálló elemzése, konklúziók önálló megfogalmazása szóban és írásban. 		

9. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Embertan
	<i>Ajánlott óraszám</i>	11+2
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Az emberi szervezet felépítése, működése. <ul style="list-style-type: none"> ○ Az ember csontrendszere ○ Az egészséges táplálkozás, táplálék és tápanyag ○ Az ember légző működése ○ Az ember keringési rendszerének felépítése és működése ○ Az ember embrionális és posztembrionális fejlődése – Informatika <ul style="list-style-type: none"> ○ Az információ szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök, illetve módszerek megismerése ○ Multimédiás dokumentumok (szöveg, rajz, zene, fénykép, animáció, film) készítése. ○ Elektronikus bemutatók készítése.
	<i>Önmeghatározás</i>	Kooperáció, alkalmazkodás: cél- és feladatismeret, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat. Normakövetés, normaismeret, normatudas magatartás. Önellenőrzés, helyzetelemzés, saját teljesítőképesség becslése
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatépítő szövegtípusokban. Önérték-értékesítés, megnyilvánulási igény
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: adat/tapasztalatgyűjtés, az adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, feltételek és összefüggések. Információalkotás és átadás, lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása A terveknek megfelelő haladás, elemzés, értékelés, szükség esetén tervmódosítás
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Kísérletek, megfigyelések, modellezés egyéni, páros és csoportmunkában – A kísérletek, megfigyelések, modellezés tapasztalatainak értékelése, prezentálása egyéni, páros és csoportmunkában – A kísérletek, megfigyelések, modellezés alapján törvényszerűségek megfogalma-

	<p>zása egyéni, páros és csoportmunkában</p> <ul style="list-style-type: none"> – Feladatmegoldás egyéni, páros és csoportmunkában – Játékos csoportmunka
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – Az emberi csontrendszer felépítésének megismerése – Az emberi tápcsatorna felépítése és működése – Az egészséges táplálkozás alapelvei – Az emberi légzőszerv felépítése, és működése – Az emberi szív és érrendszer felépítése, működésének alapelvei, a keringési rendszer megbetegedései – Az ember méhen belüli fejlődésének legfontosabb történései – A születés utáni élet szakaszai, azok legfontosabb jellemzői
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Magyar nyelv és irodalom: Szövegértési, szövegalkotási feladatok; Testnevelés és sport: A sportmozgások hatása az emberi szervezetre
KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> – A kapott/szerzett információk pontos rögzítése – Aktív egyéni, páros, csoportos munka: a tervezés és a terv szerint való haladás megoldása tanári segítséggel és anélkül. – Az eredmények önálló elemzése, konklúziók önálló megfogalmazása szóban és írásban.

10. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Környezeti problémák
	<i>Ajánlott óraszám</i>	3
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	– A természet- és a környezetvédelem alapvető céljai, közös és sajátos feladatai
	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, normaismeret, normatudatos magatartás. A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye, Önelemzés igénye. Kooperáció, alkalmazkodás: cél- és feladatismeret, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat. Önellenőrzés, helyzetelemzés, saját teljesítőképesség becslése
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusokban. Önérdek-érvényesítés, megnyilvánulási igény
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék

	<i>Stratégia megvalósítása</i>	<p>Információkezelés: adat/tapasztalatgyűjtés, az adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, feltételek és összefüggések. Információalkotás és átadás, lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása</p> <p>A terveknek megfelelő haladás, elemzés, értékelés, szükség esetén tervmódosítás</p>
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Megfigyelések, vizsgálódások, mérések tanári irányítással csoportmunkában és önállóan. – Válogatás tanári segítséggel a különböző információs anyagokban és ezek gyűjteményeiben – A hírekben hallott földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezése – Folyamat, jelenség, történet elmondása megfigyelés alapján és emlékezetből – A szakkifejezések megismerése és helyes használatuk gyakorlása az életkori sajátosságoknak megfelelően – A különféle nézetek megfogalmazása, kifejtése esetelemzés, vita és egyszerű szerepjáték során
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – A legfontosabb környezeti veszélyek, Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító folyamatok – A társadalomra háruló felelősség a természetes és egészséges környezet megőrzésében, – Pozitív és negatív regionális példák – Az energia- és víztakarékos magatartás
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Magyar nyelv és irodalom: Szövegértési, szövegalkotási feladatok; Ember a természetben: Kémia, biológia, légkör, a talaj és a vizek kémiája, biológiája
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – A kapott/szerzett információk pontos rögzítése – Aktív egyéni, páros, csoportos munka: a tervezés és a terv szerint való haladás megoldása tanári segítséggel és anélkül. – Az eredmények önálló elemzése, konklúziók önálló megfogalmazása szóban és írásban.

11. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Vízföldrajz
	<i>Ajánlott óraszám</i>	8+2
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Felszín alatti és felszíni vizek földrajza <ul style="list-style-type: none"> ○ Felszín alatti vizek, a karsztosodás ○ Felszíni vizek: óceánok, folyóvizek, tavak – Informatika <ul style="list-style-type: none"> ○ Az információ szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök, illetve módszerek megismerése ○ Multimédiás dokumentumok (szöveg, rajz, zene, fénykép, animáció, film) készítése. ○ Elektronikus bemutatók készítése.
	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, normaismeret, normatudatos magatartás. A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye, Önelemzés igénye. Kooperáció, alkalmazkodás: cél- és feladatismeret, szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat. Önellenőrzés, helyzetelemzés, saját teljesítőképeség becslése
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatépítő szövegtípusokban. Önérték-értékesítés, megnyilvánulási igény
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: adat/tapasztalatgyűjtés, az adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése, feltételek és összefüggések. Információalkotás és átadás, lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása A terveknek megfelelő haladás, elemzés, értékelés, szükség esetén tervmódosítás
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – A térkép és a valóság kapcsolatának elemzése – Szemléleti térképolvasás önállóan, okfejtő térképolvasás tanári irányítással – Megfigyelések, vizsgálódások, mérések tanári irányítással csoportmunkában és önállóan – A legegyszerűbb eszközök, mérőműszerek gyakorlati alkalmazása, balesetmentes használata. – A szakkifejezések megismerése és helyes használatuk gyakorlása az életkori sajátosságokhoz igazítottan

	<p>tosságoknak megfelelően</p> <ul style="list-style-type: none"> – A hírekben hallott földrajzi-környezeti tartalmú információk értelmezése – A hétköznapi életben felhasználható (praktikus) földrajzi-környezeti tudás elemek elsajátítása – Folyamat, jelenség, történet elmondása megfigyelés alapján és emlékezetből
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – Talajnedvesség, talajvíz, belvíz – Rétegvíz, artézi víz, ásványvíz, hévíz – Karsztosodás: oldás, kicsapódás, karsztos formák – A természetföldrajzi adottságok gazdaságra gyakorolt hatása. – A tengerek, óceánok tulajdonságai: kémiai, fizikai jellemzők, tengeráramlások, árapály, – Folyóvizek jellemzői: vízállás, árvizek, folyószakaszok, folyószabályozás, torkolatok – Tavak kialakulása és pusztulása. A víz körforgása
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	<p>Matematika: számítások; Magyar nyelv és irodalom: szövegértési, szövegalkotási feladatok; Ember a természetben: kémia, biológia, karsztosodás, vizek élővilága</p>
KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> – A kapott/szerzett információk pontos rögzítése – Aktív egyéni, páros, csoportos munka: a tervezés és a terv szerint való haladás megoldása tanári segítséggel és anélkül. – Az eredmények önálló elemzése, konklúziók önálló megfogalmazása szóban és írásban.

12. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Ritmus
	<i>Ajánlott óraszám</i>	7+1
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A ritmus szerepe mindennapi életünkben és a művészetekben. <ul style="list-style-type: none"> ○ A világ ritmusa ○ Életünk ritmusa ○ Ritmusok a művészetben ○ Kreatív rögtönzések – Informatika <ul style="list-style-type: none"> ○ Az információ szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök, illetve módszerek megismerése ○ Multimédiás dokumentumok (szöveg, rajz, zene, fénykép, animáció, film) készítése. ○ Elektronikus bemutatók készítése.
	<i>Önmeghatározás</i>	<p>Normakövetés, normaismeret, Normatudatos magatartás: a norma és helyzetismerten alapuló normaválasztás, a helyzetben működő normákhoz való igazodás, vagy azoktól való tudatos eltérés. Önellenőrzés, az önkontroll igénye. Alkalmazkodás: A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. A saját és a partner érdekeinek ismerete. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség. Helyzetelemzés: helyzetelemek, körülmények, magán és publikus helyzetek ismerete, A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye. Önelemzés igénye. Szerep- és pozíciómeghatározás: szerepismeret, a szereppel való viszony deklarációja.</p>
	<i>Önbemutató</i>	<p>Szóbeli és írásbeli szövegalkotás közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatépítő szövegtípusokban. Önismeret. Elbeszélő, leíró, kapcsolatépítő szövegtípusok ismerete. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Az önbemutató céljának ismerete</p>
	<i>Stratégiaalkotás</i>	<p>Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék</p>

	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Tapasztalatgyűjtés. Adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése. Feltételek és viszonyok összefüggése. Információalkotás és átadás. Szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása. Önállóság igénye, kíváncsiság, okkeresés igénye
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Adott zenét adott jelenséghez párosítani – Játék: a „szférák zenéjének” megalkotása – Játékok: a zenei ritmusok vizuális megjelenítése, képek, épületegyüttesek, rajzok ritmusát eltapcsolni, egyéb módon hallhatóvá tenni – Ritmuszene létrehozása
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – Meghatározó ismétlődések: bolygók mozgása, évszakok váltakozása, stb. – Az élőlények alkalmazkodása a természet ritmusához. – Az évszakok, napszakok, természeti jelenségek a zenében – A különböző életkorú emberek zenei fogyasztási szokásai, zenei ízlése. – Az emberi életút ritmusa: értelmezések arról, milyen az ember élete (A szfinx rejtvényétől a keleti filozófiákon keresztül Steinerig) – A ritmus megjelenése a képzőművészetben, az építészetben – A filmek ritmusa, a filmzene szerepe, hangulatkeltő hatása
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Magyar nyelv és irodalom: Szövegértési, szövegalkotási feladatok; Matematika: A zene matematikája, a ritmusképletek matematikai leírása, szerkesztése Ember a természetben: Biológiai (bio) ritmusok; Életvitel és gyakorlati ismeret: Zeneszerszám készítése
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – A diák fogadja el az együttműködés szabályait. Aktívan vegyen részt a foglalkozáson és igyekezzék végrehajtani a feladatokat. A rendelkezésére álló eszközökkel fogalmazza meg véleményét, elvárásait, érzelmeit, benyomásait. – Munkája közben működjön együtt a többiekkel pár- és csoportmunkában. Mutassa be munkája eredményét a csoportnak, számoljon be a megvalósítás menetéről, a nehézségekről és sikerekről. Hallgassa meg mások beszámolóját, vegyen részt a közös értékelésben. – Gondolkodásában, tevékenységében legyen nyitott, hétköznapi ismereteit éppúgy mozgósítsa, mint a más tantárgyak keretében tanultakat. Merjen játszani, kísérle-

	tezni.
--	--------

13. TÉMAKÖR / FEJEZET	Cím Ajánlott óraszám	Mozgás, idő
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	Tematikus fókusz	<ul style="list-style-type: none"> – A különböző mozgásokhoz és az időhöz kötődő jelenségek hétköznapi és művészi megjelenítése <ul style="list-style-type: none"> ○ A megdermedt idő ○ A rohanó idő ○ Az elfolyó idő
	Önmeghatározás	Normakövetés, normaismeret, Normatudatos magatartás: a norma és helyzetismere-ten alapuló normaválasztás, a helyzetben működő normákhoz való igazodás, vagy azoktól való tudatos eltérés. Önellenőrzés, az önkontroll igénye. Alkalmazkodás: A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. A saját és a partner érdekeinek ismerete. Szolidaritás, segítőkész-ség, együttműködési készség. Helyzetelemzés: helyzetelemek, körülmények, magán és publikus helyzetek ismerete, A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértéke-lés igénye. Önelemzés igénye. Szerep- és pozíciómeghatározás: szerepismeret, a sze-reppel való viszony deklarálása.
	Önbemutató	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípu-sokban. Önismeret. Elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusok ismerete. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Az önbemuta-tás céljának ismerete
	Stratégiaalkotás	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjá-nak meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek üteme-zése. Céltudatosság, pontosság, időérzék
	Stratégia megvalósítása	Tapasztalatgyűjtés. Adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése. Feltételek és viszonyok összefüggése. Információ-alkotás és átadás. Szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása. Önállóság igénye, kíváncsiság. Okkeresés igénye
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Mozgásfázisok ábrázolása, egymásra vetítése – Képregény készítése

	<ul style="list-style-type: none"> – Játékos elemzések, viták
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – A mozgás a festményeken – Mozgás fotókon, a film előzményei – A színművek, filmek időkezelése: a sűrítés eszközei – Templomi festmények, egyéb epikus ábrázolások; képregény – Az időtlenség – Az álomidő: az álom megjelenítése képzőművészeti alkotásokon Gulácsytól Dalyig.
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Ember a természetben: Idő a természettudományokban, fizikában, az élővilágban. Magyar nyelv és irodalom: Szövegértési, szövegalkotási feladatok
KÖVETELMÉNYEK	<ul style="list-style-type: none"> – A diák fogadja el az együttműködés szabályait. Aktívan vegyen részt a foglalkozáson és igyekezzék végrehajtani a feladatokat. A rendelkezésére álló eszközökkel fogalmazza meg véleményét, elvárásait, érzelmeit, benyomásait. – Munkája közben működjön együtt a többiekkel pár- és csoportmunkában. Mutassa be munkája eredményét a csoportnak, számoljon be a megvalósítás menetéről, a nehézségekről és sikerekről. Hallgassa meg mások beszámolóját, vegyen részt a közös értékelésben. – Gondolkodásában, tevékenységében legyen nyitott, hétköznapi ismereteit éppúgy mozgósítsa, mint a más tantárgyak keretében tanultakat. Merjen játszani, kísérletezni.

14. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Kézművesség
		<i>Ajánlott óraszám</i>
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Ismerkedés a hagyományos, népi kézműves mesterségekkel. A hobbiművészkedés lehetőségeinek megismerése. <ul style="list-style-type: none"> ○ Ósi mesterségek – A hobbi kézimunka, hobbiművészet háttérpara: segédanyagok, kellékek, minták feltérképezése <ul style="list-style-type: none"> ○ Kézműves hobbik

	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, normaismeret, Normatudatos magatartás: a norma és helyzetismere- ten alapuló normaválasztás, a helyzetben működő normákhoz való igazodás, vagy azoktól való tudatos eltérés. Önellenőrzés, az önkontroll igénye. Alkalmazkodás: A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás. Önismeret. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete.
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjá- nak meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek üteme- zése. Céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Tapasztalatgyűjtés. Adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése. Feltételek és viszonyok összefüggése. Információ- alkotás és átadás. Szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása. Önállóság igénye, kíváncsiság. Okkeresés igénye
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – A diákok egy településhez közeli skanzenban, tájházban, a Néprajzi Múzeumban vagy a kecskeméti Játékmúzeumban, esetleg egy mester műhelyét meglátogatva ismerkedjenek meg valamely népi mesterséggel – A népi mesterség technikáinak kipróbálása – Valamely tevékenység, üvegfestés, mozaik, intarzia, gipszöntés stb. kipróbálása.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – A népi mesterség anyagai, szerszámai, technikái – A választott hobbiművészet anyagai, technikái, eszközei.
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Életvitel és gyakorlati ismeretek; Magyar nyelv és irodalom: Szövegértési, szövegalko- tási feladatok, népmesék, szokások. Matematika: szerkesztések, számítások
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – A diák fogadja el az együttműködés szabályait. Aktívan vegyen részt a foglal- kozáson és igyekezzék végrehajtani a feladatokat. A rendelkezésére álló eszközök- kel fogalmazza meg véleményét, elvárásait, érzelmeit, benyomásait. – Munkája közben működjön együtt a többiekkel pár- és csoportmunkában. Mutas- sa be munkája eredményét a csoportnak, számoljon be a megvalósítás menetéről, a nehézségekről és sikerekről. Hallgassa meg mások beszámolóját, vegyen részt a közös értékelésben.

	<ul style="list-style-type: none"> – Gondolkodásában, tevékenységében legyen nyitott, hétköznapi ismereteit éppúgy mozgósítsa, mint a más tantárgyak keretében tanultakat. Merjen játszani, kísérletezni.
--	--

15. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Tudjuk-e használni?
	<i>Ajánlott óraszám</i>	4+1
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A tudatos „információfogyasztás” megalapozása <ul style="list-style-type: none"> ○ Az információ dömpingje ○ A hatás és a hitelesség ○ Reklámok csábításai – Informatika <ul style="list-style-type: none"> ○ Hatékony, céltudatos információszerzés az internetről, információ elhelyezése az interneten. ○ Elektronikus faliújságok, kirakati bemutatók készítése.
	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, normaismeret, Normatudatos magatartás: a norma és helyzetismereten alapuló normaválasztás, a helyzetben működő normákhoz való igazodás, vagy azoktól való tudatos eltérés. Önellenőrzés, az önkontroll igénye. Alkalmazkodás: A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. A saját és a partner érdekeinek ismerete. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség. Helyzetelemzés: helyzetelemek, körülmények, magán és publikus helyzetek ismerte, A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye. Önelemzés igénye. Szerep- és pozíciómeghatározás: szerepismeret, a szereppel való viszony deklarálása.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusokban. Önismeret. Elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusok ismerete. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Az önbemutató céljának ismerete
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék

	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Tapasztalatgyűjtés. Adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése. Feltételek és viszonyok összefüggése. Információalkotás és átadás. Szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása. Önállóság igénye, kíváncsiság. Okkeresés igénye
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Anyaggyűjtés: egy napunk információi: újságok, tv, rádió, óriásplakátok, net, sms... – Elemzés: lényeges és lényegtelen információk, ismétlődések. Milyen eszközökkel mutatják be ugyanazt a hírt? – Játék: egy hír tolmácsolása különböző stílusban, különböző médiumokban, igaz és hamis hírek megkülönböztetése, egy kitalált termék reklámhadjáratainak megtervezése: szlogen, plakátok, filmek, stb.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – A hatáskeltés eszközei az írott sajtóban, a tévében, a rádióban. – Az írott és az elektronikus média műfajai – A hitelesség kérdése: Mi a „kacsa”? Miért születik? Mi a következménye, ha kiderül: hamis információt adott valamelyik médium? – Mi a rémhír? Mikor, miért, ki gyártja? Milyen következményekkel járhat? – Egy kis reklámtörténet, a reklámok hatásmechanizmusa. Mi a szerepe a reklámoknak a médiumok fenntartásában? – A reklámok hatáskeltő eszközei, kultúrateremtő ereje, a reklám mint a médiumok fenntartója
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Ember és társadalom: Reklámtörténet; Magyar nyelv és irodalom: Szövegértési, szövegalkotási feladatok
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – A diák fogadja el az együttműködés szabályait. Aktívan vegyen részt a foglalkozáson és igyekezzék végrehajtani a feladatokat. A rendelkezésére álló eszközökkel fogalmazza meg véleményét, elvárásait, érzelmeit, benyomásait. – Munkája közben működjön együtt a többiekkel pár- és csoportmunkában. Mutassa be munkája eredményét a csoportnak, számoljon be a megvalósítás menetéről, a nehézségekről és sikerekről. Hallgassa meg mások beszámolóját, vegyen részt a közös értékelésben. – Gondolkodásában, tevékenységében legyen nyitott, hétköznapi ismereteit éppúgy mozgósítsa, mint a más tantárgyak keretében tanultakat. Merjen játszani, kísérletezni.

16. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Éppen úgy, mint az életben...?
	<i>Ajánlott óraszám</i>	4+1
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A tudatos „médiafogyasztás” megalapozása <ul style="list-style-type: none"> ○ A szappanoperák világa ○ A valóságjátékok ○ A dokumentumok – Informatika <ul style="list-style-type: none"> ○ Hatékony, céltudatos információszerzés az internetről, információ elhelyezése az interneten. ○ Elektronikus faliújságok, kirakati bemutatók készítése.
	<i>Önmeghatározás</i>	<p>Normakövetés, normaismeret, Normatudatos magatartás: a norma és helyzetismereten alapuló normaválasztás, a helyzetben működő normákhoz való igazodás, vagy azoktól való tudatos eltérés. Önellenőrzés, az önkontroll igénye. Alkalmazkodás: A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. A saját és a partner érdekeinek ismerete. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség. Helyzetelemzés: helyzetelemek, körülmények, magán és publikus helyzetek ismerete, A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye. Önelemzés igénye. Szerep- és pozíciómeghatározás: szerepismeret, a szereppel való viszony deklarálása.</p>
	<i>Önbemutató</i>	<p>Szóbeli és írásbeli szövegalkotás közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusokban. Önismeret. Elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusok ismerete. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Az önbemutató céljának ismerete</p>
	<i>Stratégiaalkotás</i>	<p>Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék</p>

	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Tapasztalatgyűjtés. Adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése. Feltételek és viszonyok összefüggése. Információalkotás és átadás. Szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása. Önállóság igénye, kíváncsiság. Okkeresés igénye
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Játék: szappanopera egy-egy jelenetének elemzése, a szituáció összevetése a valósággal, lehetséges megoldásai – Kockázatelemzés: milyen konfliktusok alakulhatnak ki? Kik és miért vállalkoznak az ezekben való szereplésre? Játék: elképzelt karrier egy nyertes és egy vesztes számára – A lakóhelyhez vagy az iskolához közel dokumentumfilm vagy szociofotó témákat gyűjteni – Dokumentumfilm egy napról: mindenki a saját forgatókönyvét készíti el.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – A szappanoperák népszerűségének lehetséges okai. A szappanoperák típusai, sztereotípiái. – Mi a valóságos a valóság-showkban? – A szociofotók műfaja, története. A világ, mely megjelenik ezeken a fotókon. A dokumentumfilmek témái, forgatásuk nehézsége
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Ember és társadalom: A szociofotó társadalmi háttere; Magyar nyelv és irodalom: műfajok
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – A diák fogadja el az együttműködés szabályait. Aktívan vegyen részt a foglalkozáson és igyekezzék végrehajtani a feladatokat. A rendelkezésére álló eszközökkel fogalmazza meg véleményét, elvárásait, érzelmeit, benyomásait. – Munkája közben működjön együtt a többiekkel pár- és csoportmunkában. Mutassa be munkája eredményét a csoportnak, számoljon be a megvalósítás menetéről, a nehézségekről és sikerekről. Hallgassa meg mások beszámolóját, vegyen részt a közös értékelésben. – Gondolkodásában, tevékenységében legyen nyitott, hétköznapi ismereteit éppúgy mozgósítsa, mint a más tantárgyak keretében tanultakat. Merjen játszani, kísérletezni.

17. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Havas sportok
	<i>Ajánlott óraszám</i>	5
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	Az állóképesség fejlesztése szabad levegőn, télen.
	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, a normák ismerete, normatudatos magatartás. Önellenőrzés, az önkontroll igénye. A saját teljesítőképesség becslése, A követelmények eléréséhez szükséges kompetenciák, tudások ismerete, kudarcűrés, kitartás, próbálkozási hajlandóság, küzdőképesség, tolerancia. Alkalmazkodás: A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatépítő szövegtípusokban. Önismeret. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Tapasztalatgyűjtés. Önállóság igénye, kíváncsiság. Okkeresés igénye.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Szánkó lökése, szánkó húzása, szánkó tolása, szánkózás a lejtőn – kanyarodás és fékezés technikája – ülve és hason fekve. – Sífutás – járás, futás és játék síkon. Járás lejtőn fölfele, ellépegetés, egyenes sikkolás.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – Szánkó, bob, futó, lesikló, ugróléc, hódeszka – A szánkózás és a sífutás mozgásformái. – Bemelegítés téli sportokhoz – Öltözködés havas sportokhoz – Sí-KRESZ – Balesetvédelem
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Ember a természetben–biológia, egészségtan: A nagy hideg élettani hatásai
KÖVETELMÉNYEK		<ul style="list-style-type: none"> – A tanulók ismerjék meg téli körülmények közötti szabadban üzhető legegyszerűbb sportolási lehetőségeket.

	<ul style="list-style-type: none"> – Legyenek képesek a megfelelő felszerelés, ruházat összeállítására. – Ismerjék a téli sportokhoz szükséges bemelegítő gyakorlatokat, és végezzenek bemelegítést. – Ismerjék és tartsák be a balesetek megelőzésének szabályait.
--	--

18. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	A futás kiegészítő sportjai
	<i>Ajánlott óraszám</i>	5
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	A futás monotonitását megtörő sportágak ismerete minimális szerigénnyel, az egyéni edzéstervben való beépítésük.
	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, a normák ismerete, normatudatos magatartás. Önellenőrzés, az önkontroll igénye. A saját teljesítőképesség becslése, A követelmények eléréséhez szükséges kompetenciák, tudások ismerete, kudarcűrés, kitartás, próbálkozási hajlandóság, küzdőképesség, tolerancia. Alkalmazkodás: A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatépítő szövegtípusokban. Önismeret. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Tapasztalatgyűjtés. Önállóság igénye, kíváncsiság. Okkeresés igénye.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Ugrókötékhajtás, előlről – hátulról helyben futás közben egy és páros lábon való szökdeléssel. – Kötékhajtás nyolcas alakban, páros gyakorlatok. – Séta sík terepen, lépéshossz és tempóváltoztatással, lejtőn fölfelé és lefelé, változó terepen. – Úszás, az ismert úszásnemekben csak kar, csak lábtempóval, deszkával, tenyérlenállással.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – A szív- és érrendszer terhelhetősége, és az edzettség szintjének megállapítása

	<p>pulzusméréssel</p> <ul style="list-style-type: none"> – – Egyéni edzésterv felépítése
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Ember a természetben, biológia, egészségtan Földünk és környezetünk.
KÖVETELMÉNYEK	<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismerjék a futás kiegészítő sportjait. – Legyenek képesek a megfelelő felszerelés, ruházat összeállítására. – Ismerjék és tartsák be a balesetek megelőzésének szabályait. – Legyenek képesek olyan egyéni edzéstervet készíteni, amelyben beépítik a lehetséges kiegészítő sportokat is.

19. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Floorball
	<i>Ajánlott óraszám</i>	5
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	Együttműködés a csapatjátékokban: Floorball
	<i>Önmeghatározás</i>	Normakövetés, a normák ismerete, normatudatos magatartás. Önellenőrzés, az önkontroll igénye. A saját teljesítőképesség becslése, A követelmények eléréséhez szükséges kompetenciák, tudások ismerete, kudarcűrés, kitartás, próbálkozási hajlandóság, küzdőképesség, tolerancia. Alkalmazkodás: A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség, csoporttudat, saját szükségletek és igények kielégítésének késleltetni tudása.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatópoló szövegtípusokban. Önismeret. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság, pontosság, időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Tapasztalatgyűjtés. Önállóság igénye, kíváncsiság. Okkeresés igénye.
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK	<ul style="list-style-type: none"> – Rajtgyakorlatok, – Irányváltó futások 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Akadálykerülés – Labdás képességfejlesztő gyakorlatok – Játék
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK	<ul style="list-style-type: none"> – A csapatjáték hierarchiájának megismerése: edző (tanár), csapatkapitány, játékos szerepei. – A floorball szabályai – Labdakezelési technikák – A floorball taktikai elemei
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Ember a természetben, biológia, egészségtan Ember és társadalom: Labdajátékok története
KÖVETELMÉNYEK	<p>A tanulók:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Legyenek képesek a játékhoz szükséges megfelelő felszerelés, ruházat összeállítására. – Ismerjék meg a floorball labdakezelési technikáit – Ismerjék meg a floorball taktikai elemeit: legyenek képesek játék közben megtalálni a legjobb helyzetben lévő társat. – Ismerjék és tartsák be a balesetek megelőzésének szabályait. – Legyenek képesek a csapat számára optimális teljesítmény és szerepvállalás megtalálására

20. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Felvételi a középiskolába
	<i>Ajánlott óraszám</i>	3
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	<ul style="list-style-type: none"> – A továbbtanulás feltételeinek, lehetőségeinek megismerése <ul style="list-style-type: none"> ○ Pályaválasztás ○ Készülök a felvételire
	<i>Önmeghatározás</i>	Helyzetelemzés. A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye. Önelemzés igénye. Kooperáció. Alkalmazkodás. A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. Cél- és feladat ismeret. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség.

	<i>Önbemutató</i>	Szöveges és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatépítő szövegtípusokban. Önismeret. Szövegtípusok ismerete. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Önbemutató céljának ismerete
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás, és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság. Pontosság. Időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: adatgyűjtés - adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése. Információalkotás és átadás, szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerezés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása. A terveknek megfelelő haladás. Elemzés, értékelés. Szükség esetén tervmódosítás. A tervben szereplő célok, utak, eljárások ismerete. Kontrolligény
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – A 7. évfolyamon gyűjtött információk frissítése, aktuális felvételi szabályok, eljárások megismerése. (személyes, internetes, könyv, kiadvány stb. alapján tájékozódás) – Saját célok meghatározása. – Célok lehetőségek, követelmények mérlegelése, esélylatolgatás, alternatívák meghatározása. – Döntéshozatal – Készülés a felvételire.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – A magyar iskolarendszer elemei és az egyes iskolatípusok feladatai. A továbbtanulás aktuális lehetőségei az adott térségben. – A felvételi eljárás szabályai, ütemezése, feladatai. – Egyéni utak, lehetőségek, alternatívák. A felvételi pontrendszer. – A nem tantárgyi felkészülés lehetőségei, az írásbeli és szóbeli felvételi helyzet.
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Könyvtárhasználat (dokumentumismeret), Tánc és dráma (életjátékok), Emberismeret (választás és döntés, mozgatóink) Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek (közoktatás, szakoktatás, felsőoktatás) Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás
KÖVETELMÉNYEK		A tanulók <ul style="list-style-type: none"> – Legyenek ismerjék meg az egyes középiskola típusokat, a felvételi szabályait, a

	<p>pontrendszert.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vegyenek részt a továbbtanulási eljárásban, határozzák meg saját céljaikat. – Legyenek képesek kérdéseket megfogalmazni saját igényeik szerint és a válaszhoz személyi, tárgyi segítséget igénybe venni. – Készüljenek fel a felvételire.
--	---

21. TÉMAKÖR / FEJEZET	<i>Cím</i>	Önismeret
	<i>Ajánlott óraszám</i>	3
KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Tematikus fókusz</i>	Önismeret – akarat – önfegyelem – vizsgadrukk. Az önismeret támogatása, játékos tesztek, helyzetgyakorlatok segítségével. Az akarat, az önfegyelem, az önbizalom értékelése, önfejlesztési célok meghatározása.
	<i>Önmeghatározás</i>	Helyzetelemzés. A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye. Önelemzés igénye. Kooperáció. Alkalmazkodás. A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. Cél- és feladat-ismeret. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatópoló szövegtípusokban. Önismeret. Szövegtípusok ismerete. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Önbemutató céljának ismerete
	<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás, és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság. Pontosság. Időérzék
	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: adatgyűjtés - adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése. Információalkotás és átadás, szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása. A terveknek megfelelő haladás. Elemzés, értékelés. Szükség esetén tervmódosítás. A tervben szereplő célok, utak, eljárások ismerete. Kontrolligény
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Önismereti teszttel, akaratpróbával, önfegyelem, önbizalom vizsgálattal az Önismereti kártya gazdagítása, önfejlesztési célok meghatározása. – A vizsgadrukk kezelésének technikái, ezek gyakorlása.
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – Az akarat, önfegyelem, önbizalom jelentésének és jelentőségének megismerése a

	<p>felvétellel, pályaválasztással összefüggésben.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A vizsgadrukk kezelési technikáinak ismerete, alkalmazása (relaxáció, összpontosítás, légzéstechnika, beszédtechnikai elemek)
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK	Ember és társadalom: emberismeret – személyiségünk, pszichikus működésünk, mozgatóink. Testnevelés és sport (légző-gyakorlatok, relaxációs gyakorlatok) Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás
KÖVETELMÉNYEK	<p>A tanulók</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismerjék meg saját viselkedésüket vizsgahelyzetben, tudjanak felkészülni a jó teljesítményre. Ismerjenek olyan technikákat amelyek segítenek a vizsgadrukk kezelésében. – Legyenek képesek az akaratuk, önfegyelmük, önbizalmuk, erőforrásaik mozgósítására, céljaik megvalósítása érdekében.

22. TÉMAKÖR / FEJEZET KÉPESSÉGFEJLESZTÉSI FÓKUSZOK	<i>Cím</i>	Felnőtt vagyok? Gyerek vagyok?
	<i>Ajánlott óraszám</i>	2
	<i>Tematikus fókusz</i>	Gyerek és felnőtt szerepkülönbség összetevőinek megértése, saját helyzetváltozás értékelése, dinamikájának, konfliktuslehetőséginek felismerése.
	<i>Önmeghatározás</i>	Helyzetelemzés. A másokhoz való odafordulás igénye. Helyzetértékelés igénye. Önelemzés igénye. Kooperáció. Alkalmazkodás. A körülményekhez és/vagy a partnerekhez való igazodás következményeinek ismerete adott helyzetben. Cél- és feladat-ismeret. Szolidaritás, segítőkészség, együttműködési készség.
	<i>Önbemutató</i>	Szóbeli és írásbeli szövegalkotás: közlő, elbeszélő, leíró, kapcsolatápoló szövegtípusokban. Önismeret. Szövegtípusok ismerete. Adott helyzet normáinak ismerete. Adott helyzetben a saját pozíció ismerete. Önbemutató céljának ismerete
<i>Stratégiaalkotás</i>	Tervezés: célmeghatározás, útkeresés, az utak közötti választás, és a haladás módjának meghatározása, a tevékenységek tartalmának tervezése, a tevékenységek ütemezése. Céltudatosság. Pontosság. Időérzék	

	<i>Stratégia megvalósítása</i>	Információkezelés: adatgyűjtés - adatkezelés: adatok rendszerezése, adatok közötti viszonyok megteremtése és/vagy elemzése. Információalkotás és átadás, szöveges információ esetén: lényegkiemelés, koherenciateremtés. Az információszerzés és átadás elektronikus eszköztárának alkalmazása. A terveknek megfelelő haladás. Elemzés, értékelés. Szükség esetén tervmódosítás. A tervben szereplő célok, utak, eljárások ismerete. Kontrolligény
AJÁNLOTT TEVÉKENYSÉGEK		<ul style="list-style-type: none"> – Saját helyzet megértésére gyerek és felnőtt szerepek gyűjtése, elemzése. – Szerepváltozások példáinak gyűjtése. (irodalmi példa) – Konfliktuslehetőségek helyzetgyakorlatokban, részvétel és értékelés (szerepgyakorlatok).
ISMERETEK, TANANYAGTARTALMAK		<ul style="list-style-type: none"> – Gyerek státusz, felnőtt státusz a családban, iskolában, a mindennapi életben. – A szerepek változása az életkor függvényében. – A státuszkülönbségből adódó konfliktus lehetőségek. A változásból következő belső és külső konfliktusok. – A konfliktusok kezelési lehetőségei (empátia, értő hallgatás) és gyakorlata.
MÁS MŰVELTSÉGTERÜLETI KAPCSOLÓDÁSI LEHETŐSÉGEK		Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegalkotás
KÖVETELMÉNYEK		<p>A tanulók</p> <ul style="list-style-type: none"> – Értelmezzék a gyerek státusz, felnőtt státusz alakulását, szerepét a családban, iskolában, a mindennapi életben. – Keressenek példákat a szerepek változására saját életükben – Ismerjék fel a státuszkülönbségből adódó konfliktus lehetőségeket és ezek kezelési lehetőségét. – Legyenek képesek nézőpontváltásra, keressenek példákat saját élethelyzetükben az empátia jelenlétére, vagy hiányára.